

ОТЧЕТ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРОГРАМА И ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

**Приет от Министерски съвет с Решение № 42 от 25.01.2019 г.,
обнародвано в ДВ, бр. 17 от 26.02.2019 г.**

СОФИЯ, 2018

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
ОСНОВНИ СЪБИТИЯ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА.....	5
I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА.....	7
II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, 2013 - 2017 Г., ИЗМЕНЕНА ЧРЕЗ УДЪЛЖАВАНЕ ДО 2020 ГОДИНА.....	8
II.1. Осигуряване на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище.....	8
II.2. Въвеждане на нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги.....	10
II.3. Повишаване на професионалния и организационния капацитет на НСИ и органите на статистиката.....	16
II.4. Внедряване на иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги.....	26
II.5 Хармонизиране на събираните данни и приемане на общи стандарти за качество на данните, което ще даде възможност за свързване на различни бизнес, социални и макроикономически статистики, ще повиши още повече стойността на събраната информация и ще разшири нейното използване.....	27
III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ.....	28
III.1. Демографска и социална статистика.....	28
III.2. Макроикономическа статистика.....	35
III.3. Бизнес статистика.....	38
III.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство.....	45
III.5. Многоотраслова статистика.....	47
III.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.....	51
IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	61
V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ.....	63
Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2018 година.....	68
Приложение 2. Организационна схема на НСИ.....	70

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АВ - Агенция по вписванията

АЗ - Агенция по заетостта

АМ - Агенция „Митници“

АСП - Агенция за социално подпомагане

БАН - Българска академия на науките

БВП - брутен вътрешен продукт

БНД - брутен национален доход

ГД - главна дирекция

ЕК - Европейска комисия

ЕП - Европейски парламент

ЕС - Европейски съюз

ЕСС - Европейска статистическа система

ЗВО - звено „Вътрешен одит“

ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда

ИКТ - информационни и комуникационни технологии

ИПА - Институт по публична администрация

ИПЦ - индекс на потребителските цени

ИС - информационна система

ИСБС - Информационна система „Бизнес статистика“

ИСКБС - Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“

ИЦЖ - индекси на цените на жилищата

ИЦЖОС - индекси на цените на жилища, обитавани от техните собственици

КБС - краткосрочна бизнес статистика

КИД - Класификация на икономическите дейности

КПИД - Класификация на продуктите по икономически дейности

МЗ - Министерство на здравеопазването

МЗХГ - Министерство на земеделието, храните и горите

МОСВ - Министерство на околната среда и водите

МП - Министерство на правосъдието

МСП - малки и средни предприятия

МТСП - Министерство на труда и социалната политика

НАП - Национална агенция за приходите

НЕС - Научно-експертен съвет

НИРД - научноизследователска и развойна дейности

НКПД - Национална класификация на професиите и длъжностите

НОИ - Национален осигурителен институт

НРНМ - Национален регистър на населените места

НСИ - Национален статистически институт

НСП - Национална статистическа програма

НСС - Национална статистическа система

ОИСР - Организация за икономическо сътрудничество и развитие

ООН - Организация на обединените нации

ОП - оперативна програма

ППС - паритети на покупателната способност

РГ - работна група

РСЕ - Регистър на статистическите единици

СБС - структурна бизнес статистика

СКООН - Статистическа комисия на Организацията на обединените нации

СУСИ - Система за управление на сигурността на информацията

СФУК - системи за финансово управление и контрол

ТСБ - териториално статистическо бюро

ТР - Търговски регистър

УНСС - Университет за национално и световно стопанство

ХИПЦ - хармонизиран индекс на потребителските цени

ХЧО - хибриден частен облак

ЦАИС - Централна автоматизирана информационна система

ЦУ - Централно управление

ВЪВЕДЕНИЕ

Отчетът за изпълнението на Националната статистическа програма и за дейността на Националния статистически институт през 2018 г. е разработен в съответствие с чл. 9, т. 6 на Закона за статистиката.

Отчетът е структуриран в пет раздела и представя изпълнението на задачите от Националната статистическа програма и дейността на НСИ и другите органи на статистиката през 2018 година.

В първия раздел е отделено специално внимание на проведените за първи път изследвания и дейности през 2018 година.

Вторият раздел описва постигнатите резултати по изпълнението на хоризонталните приоритети, заложи в Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 година, изменена чрез удължаване до 2020 година. Специално внимание е отделено на първото Българско председателство на Съвета на Европейския съюз в областта на статистиката като дейности и постижения.

Третият раздел представя изпълнението на дейностите по производството на статистическа информация в отделните тематични области - демографска и социална статистика, макроикономическа статистика, бизнес статистика, статистика на селското, горското и рибното стопанство, многоотраслова статистика, информационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.

В четвъртия раздел е представено ресурсното осигуряване за изпълнението на дейността на НСИ през 2018 година.

Петият раздел представя изпълнените одитни ангажименти на звено „Вътрешен одит“ и извършените дейности от Инспектората и финансовия контролор през 2018 година.

ОСНОВНИ СЪБИТИЯ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

- **Председателство на България на Съвета на Европейския съюз** - в периода януари - юни 2018 г. НСИ за първи път ръководи заседанията на **Работна група „Статистика“ към Съвета на ЕС**. Първото за Българското председателство заседание беше проведено на 24 януари в Брюксел, Белгия. Бяха проведени общо шест заседания на работната група, осем триалого и девет технически срещи, на които бяха обсъдени законодателните предложения в областта на демографската статистика, макроикономическата статистика, бизнес статистиката и статистиката на селското стопанство. България беше домакин на една техническа среща на триото председателства на Съвета на ЕС Естония – България - Австрия и на неформален семинар на генералните директори на националните статистически служби на държавите членки на тема „Следващ кръг от партньорски проверки“. **Равносметката от Българското председателство** - от петте законодателни предложения, наследени от Естонското председателство в началото на годината, едно е затворено, а по останалите четири е постигнат значителен или добър напредък.
- **Подготовка за 18-ото преброяване на населението и жилищния фонд в Република България** - НСИ стартира подготовката за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. с разработване на проект на национален закон, регламентиращ подготовката, организацията и провеждането на преброяването. Подготовката на проекта на закон премина през три основни етапа: изготвяне на оценка на въздействието; междуведомствено съгласуване на проекта на закон и внасяне на проекта на закон за одобрение от Министерския съвет и включването му в законодателната програма за първото полугодие на 2019 година. В края на м. ноември на свое редовно заседание Министерски съвет одобри проекта на Закон за преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 година. Извършените дейности гарантират осигуряването на необходимите условия за успешното протичане на Преброяване 2021.
- През 2018 г. ръководството на НСИ постави като приоритет **повишаването на информационната сигурност и внедряването на Система за управление на сигурността в НСИ съгласно ISO/IEC 27001**. За изпълнението на тази задача бяха осъществени редица дейности, които са предпоставка за сертифициране по информационна сигурност в съответствие с изискванията на стандарт БДС EN ISO/IEC 27001.
- Националният статистически институт е **носител на приза „ИТ проект на годината“** в конкурса за постижения в областта на информационните и комуникационните технологии за 2017 година. Ежегодният конкурс на специализираното издание „Computerworld“ популяризира опита в изграждането на информационни решения на институциите и фирмите в България. НСИ спечели награда в категорията „Централна администрация“ за реализацията на проект „Изграждане на информационна система „Макроикономическа статистика - Финансова статистика и нефинансови национални сметки“.
- В изпълнение на своята политика за развитие на сътрудничеството със страните от Европейската политика за добросъседство - група „Изток“ и страните от Балканския регион, през 2018 г. Националният статистически институт беше домакин на две **обучения, предназначени за млади статистици от шест страни от Европейската политика за добросъседство** - Армения, Азербайджан, Беларус, Грузия, Република Молдова и Украйна, и за **служители от статистическите служби на Албания, Босна и Херцеговина, Косово, бившата югославска република Македония, Сърбия и Черна гора**.
- Бяха подписани **Споразумения за сътрудничество в областта на статистиката**

със статистическите служби на Беларус и Сърбия.

- Беше възстановена **Асоциацията на балканските статистици**.
- Националният статистически институт осъществи редица **инициативи, насочени към повишаване на интереса към статистиката и на статистическата култура на потребителите**, по-специално на учениците от средното училище и студентите:
 - НСИ организира и проведе в България **първата Европейска олимпиада по статистика за ученици**;
 - През октомври започна и **Втората Европейска олимпиада по статистика за ученици 2019**, която ще приключи през май 2019 година;
 - НСИ съвместно с Евростат беше домакин на **Конференция за потребителите на европейска статистическа информация в България на тема „По-добро сътрудничество, по-добри данни“**.

I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

В областта на **статистическите изследвания** през 2018 г. Националният статистически институт:

- Представи таблица 29 от ЕСС 2010 за начислени към момента пенсионни права с данни за 2015 г., както и методология и метаданни към таблицата, които са предоставени за ползване на потребителите като нов раздел на сайта на НСИ;
- Участва в целево изследване на ГД „Енергетика“ за изготвяне на данни по компоненти на цените на природния газ и електроенергията за битови и крайни небитови клиенти за 2016 и 2017 г., съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/1952 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на цените на природния газ и електроенергията;
- Докладва за данни по новото статистическо изследване „Районни отоплителни и охладителни системи“ и по актуализираното изследване „Комбинирани съоръжения за електрическа енергия и топлинна енергия“ в изпълнение на изискванията на Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност;
- Разработи Енергийните баланси по нова структура съгласно променените изисквания на Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката за енергийния сектор. В резултат на това за първи път докладва актуализирани и допълнени данни за петгодишни въпросници на Евростат/МЕА/ООН по енергийна статистика;
- Публикува на сайта на НСИ данни за цените на производител и индексите на цените на продукцията в горското стопанство за периода 2015 - 2018 година;
- Приложи като метод за интервю в домакинствата уеббазирано приложение за самоанкетирание (CAWI) по време на пилотното изследване „Насилие срещу жените и мъжете“ в рамките на проект на ЕК;
- Предостави на Евростат национални данни за безвъзмездните плащания от държавата и международни институции за опазване на околната среда за две последователни години - 2014 и 2015, в изпълнение на приоритетите на Евростат за разработване на нови области за развитие на икономическите сметки за околната среда;
- Предостави на Евростат национални данни за вноса и износа на опасни и неопасни отпадъци за 2014, 2015 и 2016 г. в изпълнение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците;
- Предостави на Евростат в рамките на статистиката на миграцията данни за вътрешно корпоративните трансфери и сезонните работници;
- Събра и публикува данни за компютърната осигуреност, предоставянето на достъп до интернет и наличието на зали за представления;
- Публикува уеббазирано приложение „Дезагрегиране на статистиката за крайното потребление на енергия в сектор „Индустрия““;
- Издаде публикацията „Жените и мъжете в Република България 2017“ на български и английски език.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, 2013 - 2017 Г., ИЗМЕНЕНА ЧРЕЗ УДЪЛЖАВАНЕ ДО 2020 ГОДИНА

Основно направление в дейността на Националния статистически институт през 2018 г. беше реализирането на хоризонталните и специфичните приоритети от утвърдената от Министерския съвет през февруари Стратегия за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 година, изменена чрез удължаване до 2020 година. Стратегията отразява националните и европейските потребности и е съобразена с приоритетите, заложи в Европейската статистическа програма за периода 2013 - 2017 година. Решението отговаря на новоприетия Регламент (ЕС) 2017/1951 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 99/2013 относно Европейската статистическа програма за периода 2013 - 2017 г. чрез удължаване на програмата до 2020 година.

II.1. Осигуряване на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище

Приоритет 1.1. Осигуряване на статистически показатели за разработване, наблюдение и оценка на европейски, национални и регионални политики

През 2018 г. бяха разработени и предоставени статистически данни за наблюдение и оценка на национални стратегии с тематичен обхват на данните от всички статистически области. Осигуряването на статистически показатели, разработването на нови, както и актуализацията на съществуващите показатели са приоритетни дейности поради нарастващите потребности от комплексна и многоаспектна статистическа информация за целите на разработването, мониторинга и оценката на политики и програми на национално и регионално равнище. Постигнато беше ефективно сътрудничество между НСИ и компетентните институции на национално ниво.

През 2018 г. експерти от Националния статистически институт се включиха активно в разработването на Система за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012 - 2020 година. Бяха подготвени и предоставени голям обем данни, индикатори и съответните метаданни от различни области на демографската и социалната статистика.

Осигурена беше методологична подкрепа и бяха предоставени статистически данни за наблюдение и оценка на европейски и национални политики като: стратегия „Европа 2020“ и Национална програма за развитие на Република България „България 2020“; оперативни програми и други.

Представители на НСИ участваха активно в дейността на всички комитети по оперативните програми, Постоянната междуведомствена работна група за оценка на европейските инвестиционни и структурни фондове и всички работни групи в рамките на Съвета по европейски въпроси.

През 2018 г. продължи работата по предоставянето на показателите, включени в таблото за установяване на макроикономически дисбаланси. Показателите са част от пакета, съдържащ шест правни акта (пет регламента и една директива) за засилване на икономическото управление в ЕС. Съгласно регламентите процесът на ранно установяване на макроикономически дисбаланси започва с публикуване на табло с

показатели, придружено от доклад на ЕК, съдържащ икономическа и финансова оценка. Таблото с показатели е инструмент за ранно предупреждение относно появата на макроикономически дисбаланси и включва тесен набор от показатели: Текуща сметка като процент от БВП; Нетна международна инвестиционна позиция като процент от БВП; Реален ефективен валутен курс, дефлиран с ХИПЦ; Експортни пазарни дялове; Номинални разходи за труд на единица продукция; Реални цени на жилищата; Нови вземания от частния сектор като процент от БВП; Дълг на частния сектор като процент от БВП; Публичен дълг като процент от БВП; Равнище на безработица.

Приоритет 1.2. Актуализиране на съществуващите и разработване на показатели за изследване на нови явления и процеси

Усилията през 2018 г. бяха насочени към оптимизиране на системата за събиране на данни, актуализиране на действащия статистически инструментариум и методологията на някои изследвания в съответствие с националното законодателство и европейските изисквания.

През 2018 г. беше разширен обхватът на предоставените данни по Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за миграцията и международната закрила относно „Статистика на разрешенията за постоянно пребиваване и постоянно пребиваващите граждани на трети страни“.

През 2018 г. беше проведено извънредно изчерпателно изследване на дейността на читалищата. Беше събрана детайлна информация относно организирани културни и творчески мероприятия.

Приоритет 1.3. Разширяване на обхвата на предоставяните статистически продукти и услуги и активизиране на комуникацията с потребителите

Дейностите, които НСИ осъществява в изпълнение на този приоритет, бяха насочени към повишаване на статистическата култура на всички групи потребители и по-специално на ученици и студенти; представяне на статистическата информация по достъпен и атрактивен начин чрез използване на иновативни подходи и средства за визуализация на данни; превръщане на интернет пространството в основен източник за разпространение на статистически продукти и услуги; активна комуникация с потребителите.

Реализирани бяха редица инициативи, насочени към повишаване на интереса към статистиката и на статистическата култура на потребителите, по-специално на учениците от средното училище и студентите. НСИ организира и проведе в България **първата Европейска олимпиада по статистика за ученици**. В нея взеха участие 11 държави - членки на ЕС. Инициативата беше насочена към повишаване на статистическата култура на младите хора, към насърчаване на тяхната любознателност и интерес към статистиката и нейната роля в живота на обществото. Олимпиадата се проведе в два кръга - национален и европейски, с две категории ученици от средното образование: ученици от X - XII клас и ученици от VIII - IX клас. Състезанието е отборно, като всеки отбор се състои от един до трима ученици с учител ментор. В националния кръг на олимпиадата се състезаваха 527 ученици, разпределени в 194 отбора. Шестте отбора победители участваха и се представиха достойно в европейския кръг с двеминутни видеоклипове, в които отговаряха на въпроса: „Защо официалната статистика е важна за нашето общество?“.

През октомври 2018 г. започна и **Втората Европейска олимпиада по статистика за ученици 2019**, която ще приключи през май 2019 година.

Националният статистически институт съвместно с Евростат - статистическата

служба на Европейския съюз, беше домакин на **Конференция за потребителите на европейска статистическа информация в България на тема „По-добро сътрудничество, по-добри данни“**, състояла се в края на юни в София. Събитието беше проведено в рамките на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз и по повод 138-ата годишнина от създаването на статистическата институция в България. Генералният директор на Евростат Мариана Коцева представи основните политики на Евростат в областта на разпространението под мотото **Потребителите на първо място**. На конференцията бяха обсъдени темите: **„Официалните статистически данни - обективно за реалността“** и **„Ползата от европейската статистическа информация при изготвяне на анализи, вземане на решения и мониторинг - добри практики“**. Представени бяха добри практики в областта на разпространението, интерпретирането и анализа на статистическите данни, като беше подчертана ролята и значението на европейската статистическа информация за развитието на държавата, бизнеса, науката, неправителствения сектор и цялото общество.

Приоритет 1.4. Създаване на условия за производство и интегриране на пространствена (геореферирана) информация със статистическа информация

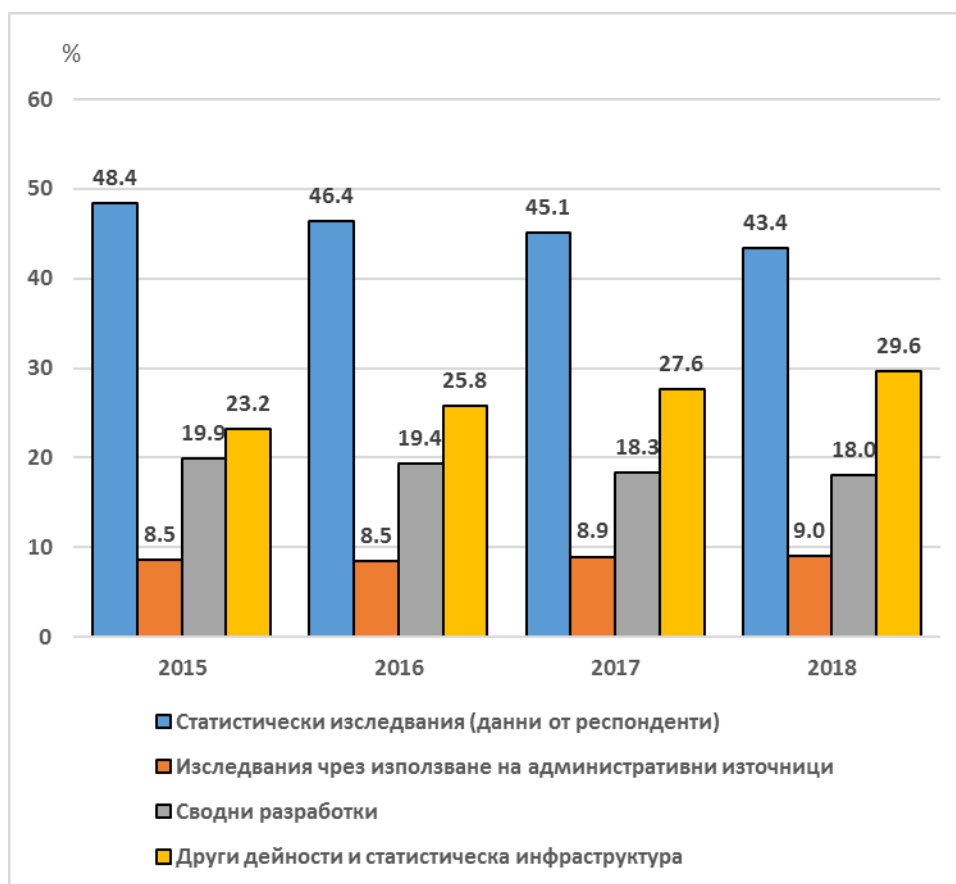
Националният статистически институт работи по своите ангажименти в областта на интегриране на статистическите данни, когато това е приложимо, с цел създаване на инфраструктура с многобройни източници на информация за предоставяне на пространствено-времеви анализ и за разширяване на използването и разпространението на регионална геореферирана статистическа информация.

II.2. Въвеждане на нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги

Приоритет 2.1. Разширяване на използването на административни регистри и информационни системи за статистически цели

През 2018 г. делът на изследванията, провеждани от Националния статистически институт, при които бяха използвани данни от административни източници, е **9.0%** (фиг. 1).

Фиг. 1. Разпределение на статистическите изследвания, провеждани от НСИ, по вид съгласно Националната статистическа програма за 2018 година

С цел повишаване на пълнотата и надеждността на информацията в изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ успешно бяха използвани данни от административни регистри (Национална агенция за приходите, Национален осигурителен институт и Агенция за социално подпомагане) и резултати от Годишното наблюдение на заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд на НСИ.

За подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни за доходите, през 2018 г. продължи използването на данни от НОИ за размера на получаваните пенсии, добавки към пенсиите и допълнителни обезщетения и помощи по вид и по месеци от регистър „Пенсии“, както и годишни данни за лицата, получаващи обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (регистър на обезщетенията). От НОИ се ползват и данните за осигурените лица. Информация от АСП за лицата, получаващи помощи, както и от **Националната агенция за приходите** за лицата, подали годишна данъчна декларация, бяха използвани за допълване на липсваща информация за доходите и валидиране на данните в наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“.

В областта на статистиката на социалната защита по изследването „Интегрирана статистика на социалната защита“ (ESSPROS) от **Националния осигурителен институт** бяха предоставени данни за приходите и разходите по схеми от 01 до 06 (основен модул), както и данните за броя на бенефициентите по схеми и функции (модул на получателите на пенсии).

С цел усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги в областта на статистиката на енергетиката през

2018 г. усилията бяха насочени към идентифициране на нови административни източници на информация. Продължи доброто сътрудничество и осигуряването на административни данни от: Агенция „Митници“, НАП, Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“, Агенция за устойчиво енергийно развитие и Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“.

Продължи доброто сътрудничество и осигуряването на административни данни за целите на статистиката и сметките за околната среда с редица ведомства: Министерство на околната среда и водите (Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда, ИАОС, Басейнови дирекции), Национален център по обществено здраве и анализи към Министерството на здравеопазването.

През годината за първи път беше направена стъпка и в посока на развитието на **Информационна система ИНФОСТАТ**. Беше улеснен процесът по поддържане на актуалността на метаданните и методологията. Предоставянето в pdf формат беше заменено от динамично извличане на информацията чрез линк към сайта на НСИ, където се публикува и актуалната информация за метаданните относно статистическите изследвания. В посока на комплексното обслужване на потребители беше прибавена и допълнителна функционалност за изпращане на статистически данни от списъка на стандартните статистически показатели, които не са достъпни чрез модула за „Статистически данни с безплатен достъп“ на ИС ИНФОСТАТ. През годината бяха регистрирани **60 173 посещения** на ИС ИНФОСТАТ.

За постигане на ефективен и сигурен обмен на данните при взаимодействието с други институции (АМ, НАП и НОИ), поддържащи регистри и административни източници, използвани за статистически цели, беше създадена постоянна свързаност на ниво бази данни през единната електронна съобщителна мрежа.

Приоритет 2.2. Използване на иновативни ИКТ и средства за събиране на първични данни

С цел улесняване на респондентите и повишаване на качеството на събираната статистическа информация през годината продължи разработването и внедряването на нови информационни системи и уеббазирани приложения за нуждите на различни статистически изследвания в НСИ.

Във връзка с изпълнението на ангажиментите на НСИ по осигуряване на качествена, навременна и широко достъпна статистическа информация беше извършена ежегодната актуализация на **Информационна система „Бизнес статистика“**, свързана с дефиниране на 15-те статистически изследвания в областта на структурната бизнес статистика, включени в ИСБС за 2018 г., които съдържаха нови формуляри или бяха променени вече съществуващи формуляри. През 2018 г. продължи да функционира изграденият от НСИ и НАП единен вход за подаване на годишните отчети за дейността на предприятията на едно място - онлайн в ИСБС, като за първи път беше предоставена възможност за подаване и на коригиращ годишен отчет за дейността на нефинансовите предприятия, на финансовите предприятия и на предприятията с нестопанска цел по електронен път в ИСБС. Целта беше респондентите сами да извършват при необходимост корекции в системата, което допринесе за намаляване на хартиения документооборот и съкращаване на времето за обработка на данните.

През годината беше изготвен проект на техническо задание за развитие на **Информационна система „Външна търговия“**, с което се цели оптимизиране на производствения процес, повишаване на контрола, качеството и навременността на данните, улесняване на достъпа на външни потребители до предоставяната онлайн информация и гарантиране на необходимата информационна сигурност на системата, която да бъде в съответствие с новите изисквания на Европейската комисия.

През 2018 г. беше извършена актуализация на някои подсистеми от

Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“, с цел изчисляваните краткосрочни показатели да бъдат в съответствие с новите изисквания към краткосрочната статистика.

Извършена беше актуализация на **Информационна система „Индекс на потребителските цени“**.

Беше извършен преглед, анализ и оценка на текущото състояние и информационна осигуреност на мониторинга на националните и европейските стратегии и беше сключен договор с изпълнител за разработване на приложния софтуер за **Информационната система „Статистическа база и Информационна система за мониторинг на европейски и национални стратегии и регионална политика“**.

През 2018 г. беше разширено използването на **таблети и мобилни устройства** за събиране на първични данни. Като част от дългосрочната стратегия за използване на нови технологии за ускоряване и улесняване на процесите по събиране и обработка на данни и осигуряване на добро качество продължи използването на електронни устройства за събиране на информация за целите на наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“.

Разработването на **уеббазирани приложения** улесни и ускори работата по въвеждане и контрол на данните и съкрати сроковете по предоставяне на резултативните статистически данни. Приложенията осигуряват както лесен и удобен начин за въвеждане на данните, така и текущ контрол по време на въвеждането на данните, а също и общ контрол на всички въведени данни. В приложенията са разработени удобни справки за следене на състоянието на въведените данни, за броя на отговорилите респонденти и други. Приложенията се използват както от служителите на ЦУ на НСИ и ТСБ, така и от респондентите. Продължи развитието и усъвършенстването на разработените уеббазирани приложения за нуждите на различни статистически изследвания в НСИ: „Лечебни и здравни заведения“, „Цени и индекси на фуражи“, „Цени и индекси на минерални торове“, „Цени и индекси на ветеринарномедицински продукти“, „Цени и индекси на производител в селското стопанство“, „Цени и индекси на биопроизводител в селското стопанство“, „Цени и индекси на посевен и посадъчен материал“, „Районни отоплителни и охладителни системи“, „ESPROSS - Подобряване на статистиката на социалната защита“.

В рамките на проект „Тестване и провеждане на пилотно изследване за насилието, базирано на полов признак“ НСИ проведе пилотно извадково изследване „Насилие срещу жените и мъжете“, като за първи път беше предоставена възможност на респондентите за самоанкетиране чрез попълване на анкетната карта в **уеббазирано приложение**.

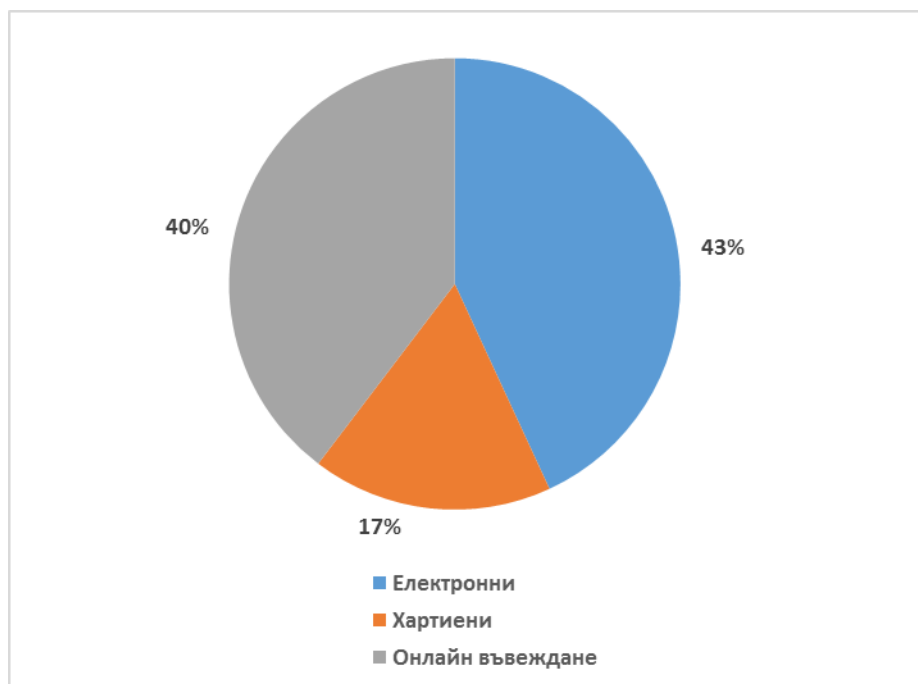
През 2018 г. в рамките на проект на ЕК „Прилагане на нови подходи при провеждане на „Хармонизирано Европейско изследване на бюджета на времето“ беше разработено **приложение** за електронни устройства за провеждане на интервю с домакинствата и лицата.

В областта на статистиката на външната търговия НСИ предостави на потребителите възможност за интерактивни справки чрез **уеббазирано приложение** за достъп до многомерни бази данни.

В областта на бизнес статистиката НСИ разработи **уеббазирано приложение** „Деагрегиране на статистиката за крайното потребление на енергия в сектор „Индустрия“.

През 2018 г. **83% от изследванията**, провеждани от Националния статистически институт, при които се събираха данни от респондентите, **бяха онлайн въвеждани и базирани на електронни въпросници** (фиг. 2).

Фиг. 2. Дял на електронните въпросници за статистическите изследвания, провеждани от НСИ, при които се събират данни от респондентите

С оглед осигуряването на обективна, навременна и надеждна статистическа информация в областта на статистиката на енергетиката усилията през 2018 г. бяха насочени към подобряване на системата за събиране на данни, разработване на нов инструментариум и актуализиране на действащия статистически инструментариум за месечните, шестмесечните и годишните изследвания, които са свързани с текущи промени в европейското законодателство.

През май приключи участието на НСИ в проект ESSnet on Big Data I, в резултат на който експериментално бяха събрани големи данни за характеристики на предприятията чрез прилагане на техниките за извличане на данни от интернет (web-scraping) и анализ на събраните данни чрез машинно самообучение (machine learning). За целта беше разработен собствен софтуер с отворен код, както и беше използван софтуер с отворен код, произведен от статистическите служби на Италия и Полша. Софтуерът е разпространен на платформа за споделяне в GitHub. Бяха използвани NoSQL бази данни за съхранение Solr и статистически софтуер R за анализ на големите данни.

Приоритет 2.3. Внедряване на системен подход за управление и контрол на качеството в НСС

Стабилното управление на качеството на европейската статистика е приоритетно направление в развитието на Европейската статистическа система. Управлението на качеството на европейската статистика изисква всички държави членки ефективно да прилагат законодателството в областта на статистиката и принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

През 2018 г. беше извършен третият годишен мониторинг относно изпълнението на „План за действие по изпълнение на препоръките от Партньорската проверка в НСИ“.

Във връзка с поддържането на Системата за управление на качеството съгласно ISO 9001 бяха осъществени следните дейности:

- Проведено специализирано обучение за вътрешни одитори по качеството от ЦУ на НСИ и ТСБ съгласно стандарта ISO 9001:2015;
- Извършен вътрешен одит и реализирани препоръки за корекции на внедрен инструмент за Системата за управление на качеството;
- Извършен GAP анализ на Системата за управление на качеството в три избрани отдела „Статистически изследвания“ – ОСИ - Враца (ТСБ - Северозапад), ОСИ - Благоевград (ТСБ - Югозапад) и ОСИ - Стара Загора (ТСБ - Югоизток);
- Извършен външен ресертификационен одит, в резултат на който **НСИ получи нов сертификат за качеството на електронните услуги съгласно стандарт ISO 9001:2015.**

През годината НСИ продължи да разработва и да предоставя на Евростат доклади за качеството за статистическите изследвания, включително доклади за качеството според Европейската стандартна структура (ESQRS) в рубрика „За потребителите“ и в новосъздадените раздели „Доклади за качество“ към статистическите области на сайта на НСИ.

През настоящата година експерти от НСИ подпомагаха лингвистичния превод на актуализирания Кодекс на европейската статистическа практика (CoP) и Декларацията за качество на генералните директори на статистическите институти в рамките на ЕСС. През септември 2018 г. актуализираният Кодекс на европейската статистическа практика и Декларацията за качество бяха публикувани на сайта на НСИ на български език в специалната рубрика „Качество“.

Усилията в областта на краткосрочната бизнес статистика бяха насочени към по-нататъшно методологическо развитие и подобряване на качеството на данните. През 2018 г. продължи работата по оценка, подобряване на качеството и поддържане на съпоставимостта на динамичните редове, които са сред основните предимства на краткосрочната бизнес статистика. Продължава работата по актуализиране на извадките от фирми с цел осигуряване на достатъчна представителност и отразяване на промените в структурата на нефинансовите предприятия.

През годината НСИ продължи да разработва и да предоставя на Евростат доклади за качеството за статистическите изследвания в областта на демографската и социалната статистика.

В областта на макроикономическата статистика бяха предоставени данни за брутният национален доход за периода 2002 - 2017 г., придружени със съответния доклад по качеството.

Съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейските икономически сметки за околната среда и Регламент (ЕС) № 538/2014 на Европейския парламент и на Съвета бяха разработени доклади за качеството на данните за емисиите във въздуха, екологичните данъци и такси, разходите за опазване на околната среда, екологичните стоки и услуги, материалните потоци в икономиката и физическите енергийни потоци. В изпълнение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците беше разработен доклад за качеството на данните за статистиката на отпадъците и беше предоставен на Евростат посредством специализирания формат ESQRS за онлайн попълване на метаданни и отчет за качеството.

В изпълнение на препоръките на Европейската сметна палата за подобряване на качеството на данните чрез ESS Metadata Handler беше разработен и представен за валидиране от Евростат доклад за качеството за икономическите сметки за селското стопанство.

Разработени бяха и бяха публикувани на сайта на НСИ метаданни за

статистиката на цените на производител в горското стопанство. Бяха актуализирани метаданните за статистиката на цените на земеделската земя и рентата в селското стопанство.

Съгласно изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 995/2012 на Комисията и Регламент (ЕС) № 859/2013 на Комисията относно статистическите данни на Общността за информационното общество бяха разработени доклади за качеството на данните за иновациите за 2016 г. и за използването на ИКТ от домакинствата и предприятията през 2018 г., като бяха предоставени на Евростат посредством специализирания формат ESQR за онлайн попълване на метаданни и отчет за качеството.

II.3. Повишаване на професионалния и организационния капацитет на НСИ и органите на статистиката

Усъвършенстването на статистическото производство и разпространението на статистическата информация за потребителите, заложено като водеща цел в развитието на Националната статистическа система, е невъзможно без участието на ключовия организационен ресурс, а именно човешкият. Повишаването на квалификацията, гъвкавостта и капацитета на служителите на НСИ е важна предпоставка по пътя към успешната реализация на поставените приоритети в Стратегията за развитие на НСС на Република България през периода 2013 - 2017 г., удължена до 2020 година. За тази цел в процеса на разработване на Годишния план за специализирано обучение на служителите на НСИ през 2018 г. бяха взети под внимание специфичните потребности, свързани с развитието на методологията и обогатяването на съдържанието на съществуващите изследвания чрез въвеждане на допълнителни модули и показатели.

В Плана за обучение бяха предвидени общо 26 обучения към обучаващи институции в ЕС (табл. 1), целящи да подпомогнат развитието на партньорство и сътрудничество с други статистически служби посредством обмен на добри практики и опит.

През годината по покана на Института за социални и икономически изследвания към Университета в Есекс, Обединеното кралство беше проведено обучение за работа с модела за микросимулации Euromod.

1. Обучения, семинари и курсове на служители от Националния статистически институт през 2018 година

Обучения, семинари, курсове	(Брой)	
	Проведени обучения, семинари, курсове	Обучени служители
1. Обучения по Европейска програма за обучение по статистика	38	38
2. Семинари, свързани с модернизирани изследванията в Националната статистическа програма	23	779
3. Семинари по проекти	3	118
4. Други курсове и обучения извън Годишния план	16	122
5. Задължително обучение към ИПА	40	40
Общо	120	1097

Обученията допринесоха за производство на статистически данни с високо

качество и в съответствие с международните стандарти, което означава международно сравними и надеждни данни. Сред засегнатите области бяха внедряване на системите за управление на качеството, внедряване на ИТ инструменти, национални сметки и използване на административни данни в социалните изследвания.

През годината бяха проведени 23 семинара (табл. 1), свързани с модернизиране на изследванията в Националната статистическа програма, в които взеха участие общо 779 служители от Централното управление на НСИ и отделите в ТСБ.

В областта на бизнес статистиката като приоритетни тематични направления в хода на семинарите бяха набелязани използването на административните регистри и административните данни, както и подобряването на обхвата и качеството на първичните данни от предприятията и изчисляването на хармонизирания индекс на цените. През годината експерт от областта на енергетиката участва в семинар-обучение на тема „Инструменти за оценка на политиката по енергийна ефективност - ODYSSEEMURE 2015“.

В областта на макроикономическата статистика семинарите и курсовете бяха свързани с методологически въпроси за подобряване на данните на националните сметки. Беше засегната и темата за потреблението на енергийни продукти в домакинствата. Проведеният през февруари обучителен семинар на тема „Методология и инструментариум за статистическите изследвания за околната среда, 2018“ в Учебно-квалификационен център „Сливек“ даде възможност на участниците от ТСБ да придобият допълнителни познания за относително нови изследвания в тази област и да споделят практически познания и опит.

В областта на статистиката на селското, горското и рибното стопанство бяха проведени два семинара на тема „Подобряване на координацията и интеграцията на Националната статистическа система в областта на статистиката на селското, горското и рибното стопанство“ с участието на експерти от Националния статистически институт, Министерството на земеделието, храните и горите, Изпълнителната агенция по горите, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Българската агенция по безопасност на храните и Държавен фонд „Земеделие“, чиято основна цел е разширяване на възможностите за използване на административни данни за целите на официалната статистика, в т.ч. подобряване на тяхното качество.

Останалата част от семинарите за повишаване на професионалния капацитет бяха насочени към разглеждане на актуалните моменти и практиката на прилагане на Закона за обществените поръчки, както и работата със специализирани статистически продукти.

Участието на НСИ в изпълнението на европейски проекти по развитието на статистическите методи и провеждането на нови изследвания беше определящо за предвиждането в Годишния план на обученията по проекти. В резултат на това бяха обучени 118 служители (табл. 1).

Освен в споменатите до момента обученията, служителите на НСИ се включиха и в различни курсове извън Годишния план за обучение през 2018 година. Тези курсове бяха насочени предимно към административното обслужване и дейността на общата администрация. Организатор на голяма част от курсовете беше Институтът по публична администрация в изпълнение на проект „Изграждане на капацитет на ИПА за изследвания, обучение и приложение на иновативни европейски практики в доброто управление“.

Много ползотворно беше и сътрудничеството на НСИ с Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП при споделянето на добри практики в управлението на човешките ресурси и прилагането на съответната нормативна уредба в различните администрации.

През 2018 г. бяха проведени задължителни обучения от ИПА за новоназначени служители в НСИ съгласно разпоредбите в Закона за държавния служител¹ на държавни служители на експертни длъжности и на държавни служители на ръководни длъжности - общо 40 на брой от ЦУ и ТСБ. Целта на тези обучения е да подпомогнат усвояването на нови роли и отговорности, гарантиращи по-бързата и успешна адаптация в държавната администрация.

Приоритет 3.1. Създаване на мотивираща работна среда и развитие на професионалния капацитет на служителите в НСС

При динамично променящите се условия на пазара на труда развитието на персонала е много важна предпоставка за изпълнението на организационните цели и задачи. Не по-малко предизвикателство е търсенето и наемането на таланти. Причината за това е разминаването между знанията, уменията и опита, които кандидатите се очаква да притежават, и това, което те демонстрират на практика.

Преодоляването на този дисбаланс е възможно със съвместните усилия на академичната общност и работодателите. НСИ е добър пример в това отношение. В изпълнение на Приоритет 3.5 от Стратегията за развитие на НСС на Република България през периода 2013 - 2017 г. (изменена чрез удължаване до 2020 г.), НСИ ежегодно привлича стажанти от различни университети (СУ „Св. Климент Охридски“, УНСС, Стопанска академия „Димитър А. Ценов“).

Участието на студентите в организираните стажове/практически обучения им предостави възможност да се запознаят отблизо с начина на работа в НСИ, придобивайки ценни трудови навици и умения. От друга страна, те видяха практическото приложение на натрупаните до момента знания и успеха да изградят ценни професионални контакти с менторите си. Подобна е и налагащата се в последно време мисия на Националния статистически институт да се утвърди като Център за обучение на млади статистици от страни като Азербайджан, Армения, Беларус, Грузия, Република Молдова и Украйна.

През 2018 г. в НСИ бяха на стаж младежи от различни университети (табл. 2)

2. Проведени стажове в Националния статистически институт

(Брой)	
Висше учебно заведение/организация	Проведени стажове
Университет за национално и световно стопанство - София	22
СУ „Св. Климент Охридски“	2
Университет в Монпелие, Франция	1
Университет в Тбилиси, Грузия	1
Общо стажанти	26

Времетраенето на стажовете беше различно, в зависимост от потребностите на студентите. Най-дългият стаж, продължил един месец, беше организиран съвместно с Министерския съвет (Програма за летни студентски стажове в държавната администрация). Различното тук беше, че първоначалният етап от кандидатстването, както и последващото администриране на програмата се осъществиха с помощта на онлайн платформа.

¹ Чл. 35 б от ЗДСл (1) На задължително обучение подлежат постъпилите за първи път на държавна служба, както и назначените за първи път на ръководна длъжност държавни служители. Органът по назначаване е длъжен да представи в Института по публична администрация списък на лицата в едномесечен срок от встъпването им в длъжност.

Приоритет 3.2. Адаптиране на организацията на работа в НСС към новите информационни и комуникационни технологии

През 2018 г. беше внедрена видеоконферентна връзка между Централното управление на НСИ, ТСБ и Учебно-квалификационен център „Сливек“.

Разширява се използването на възможността за отдалечена работа на служителите при спазване на всички изисквания за сигурност.

Беше осигурена единна среда за разпечатване, размножаване и сканиране за нуждите на служителите в ЦУ на НСИ, с което се повиши качеството на предоставените услуги.

Усъвършенствано беше използването на аналитичните платформи за обработка на статистически данни SPSS и SAS, като те се превръщат в основно средство за обработка на статистическа информация.

Приоритет 3.3. Взаимодействие и партньорство между институциите от НСС и потребителите

С цел повишаване на ефективността, постигане на оптимална организация и координация при взаимодействието с институциите и по-ефективното изпълнение на определените функции и задачи НСИ, органите на статистиката и другите държавни институции продължиха съвместната работа по **сключените споразумения** и през 2018 година:

- Меморандум за разбирателство и сътрудничество между Националния статистически институт и **Фонда за децата на ООН (УНИЦЕФ)**, включващ укрепване на междуинституционалното сътрудничество, координация и взаимодействие, насочени към събирането и обмяната на данни, свързани със състоянието на децата в Република България в области като здравеопазване, образование, закрила, правосъдие, достъп до социални услуги и други;
- Споразумение за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на информация с **Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури**;
- Споразумение с **Българска Е-комерс Асоциация**;
- Споразумение за сътрудничество с **Националния център за териториално развитие** с цел разработване на социално-икономически и демографски анализ на районите в Република България;
- Подновено и актуализирано споразумение с **Университетската специализирана болница за активно лечение по онкология** - Национален раков регистър;
- Споразумение за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на информация с **Министерството на образованието и науката**. Споразумението има за цел да се повиши ефективността, постигане на оптимална организация и координация при взаимодействието между двете институции и по-ефикасното изпълнение на определените им функции и задачи в процеса на производство и разпространение на статистическа информация. В средносрочен план се предвижда преминаване към използването на изцяло административни източници за производството на статистическа информация с цел намаляване на натовареността на респондентите и използваните ресурси.

Продължи доброто сътрудничество между НСИ и **Министерството на вътрешните работи**, което предоставя данни за пътнотранспортните произшествия и регистрираните моторни превозни средства, които са търсени от потребителите. Освен това данните за регистрираните МПС се използват за провеждане на извадковото изследване на товарния автомобилен транспорт.

През 2018 г. НСИ продължи да получава, обработва и публикува данни и от:

- **Национална агенция „Пътна инфраструктура“** - данни за републиканската пътна мрежа по клас на пътя и вид на настилката;
- **Национална компания „Железопътна инфраструктура“** - данни за дължината на железопътните линии - общо за страната и по региони;
- **Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“** към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - данни за лицензираните превозвачи на пътници и товари за вътрешни и международни превози; данни за броя на лицензираните таксиметрови превозвачи и притежаваните от тях автомобили.

Приоритет 3.4. Утвърждаване на НСС като активен член на Европейската статистическа система и международната статистическа общност

Българско председателство на Съвета на Европейския съюз в областта на статистиката

В рамките на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през първата половина на 2018 г. **НСИ за първи път ръководи заседанията на Работна група „Статистика“ към Съвета на ЕС.** Екипът на НСИ за председателството беше формиран навреме, премина през всички задължителни обучения на национално ниво и започна своите редовни заседания още през юли 2017 година. Всички членове на екипа успяха да придобият необходимите знания и умения.

В началото на декември 2017 г. беше пуснат уебсайтът на Българското председателство в областта на статистиката и информацията в него е защитена по европейските стандарти и поддържана от НСИ. Сайтът на Националния статистически институт е сред трите самостоятелно разработени сайтове за Българското председателство наред с националния и на Народното събрание.

НСИ нямаше свой командирован експерт в Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз в гр. Брюксел, Белгия.

На проведените шест заседания бяха разисквани законодателните предложения в областта на статистиката. Освен това **НСИ водеше тристранните преговори с Европейския парламент и Европейската комисия (Евростат) от името на Съвета,** като бяха проведени общо осем политически и девет технически срещи.

В съответствие с програмата на Българското председателство в областта на статистиката НСИ постигна следните резултати по отворените законодателни предложения:

- **Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно интегрираната статистика за земеделските стопанства и за отмяна на Регламенти (ЕО) № 1166/2008 и (ЕС) № 1337/2011:** НСИ продължи започнатите по време на Естонското председателство тристранни преговори, като проведе една политическа и една техническа среща, на които успя да постигне споразумение по това досие. Регламентът беше публикуван в „Официален вестник на Европейския съюз“ на 7 август;
- **Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно хармонизирането на brutния национален доход по пазарни цени (Регламент за БНД) и за отмяна на Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета:** НСИ проведе една политическа и една техническа среща, на които постигна предварително споразумение по досието.

- **Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на обща рамка за европейските статистически данни за лицата и домакинствата, основани на индивидуални данни, събрани чрез извадки:** НСИ постигна общ подход в РГ „Статистика“ към Съвета и проведе шест политически и седем технически срещи, на които договори предварително споразумение с ЕП и ЕК;
- **Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейската бизнес статистика за изменение на Регламент (ЕО) № 184/2005 и за отмяна на 10 правни акта в областта на бизнес статистиката:** НСИ изготви компромисен текст на председателството и постигна предварително споразумение по голяма част от членовете в рамките на работната група;
- **Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката за железопътния транспорт (преработен текст):** НСИ приложи процедура на мълчаливо съгласие по оригиналното предложение на Комисията, като то беше прието без бележки. Регламентът беше публикуван в „Официален вестник“ на 2 май.

По време на Българското председателство Комисията прие ново **предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за миграцията и международната закрила**. НСИ проведе писмена консултация по това предложение, като по този начин ускори разглеждането му по време на Австрийското председателство.

НСИ също така беше **домакин на техническа среща** на триото председателства на Съвета Естония - България - Австрия, проведена през януари в Учебно-квалификационен център „Сливек“. През април **НСИ участва в координационна среща** на триото в Талин, Естония, на която беше разгледан напредъкът по отворените законодателни предложения. През юни в Пловдив НСИ официално предаде на Австрия председателството на РГ „Статистика“ в присъствието на представители на Европейската комисия (Евростат) и Статистическата служба на Естония.

През май България беше **домакин на неформална среща** на генералните директори на националните статистически служби на държавите членки на тема „Следващ кръг от партньорски проверки“. Събитието беше проведено в рамките на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз и беше организирано съвместно от Генерална дирекция „Евростат“ на Европейската комисия и Националния статистически институт на Република България. На срещата на високо равнище бяха обсъдени въпросите, свързани с подготовката на следващия кръг от партньорски проверки - основен инструмент за повишаване на доверието в официалната статистика.

Участие на НСИ в Европейската статистическа система

Националният статистически институт активно участва във всичките четири редовни заседания на Комитета на Европейската статистическа система.

През отчетния период 64-ма експерти на НСИ участваха в заседанията на 64 работни групи и 17 експерти участваха в заседанията на 17 целеви групи на Евростат, разработващи стратегически документи, законодателни актове и нови методологии в отделните статистически области. Осем експерти участваха в 6 семинара на Евростат в приоритетни области за развитие на европейската статистика.

НСИ изпрати 34² експерти на 25 обучения от общо 56 предлагани курса в

² Данните за броя на обучените служители са към началото на ноември 2018 година.

Европейската програма за обучение в областта на статистиката за 2018 година. Всички обучения завършиха успешно.

В началото на октомври в Букурещ, Румъния, беше организирана **104-тата годишна Конференция на генералните директори** на националните статистически институти (DGINS), в която взеха участие председателят и един от заместник-председателите на НСИ. Темата на тазгодишния форум беше: „Нови статистически възможности и производствени модели, произтичащи от цифровизацията на обществата и големите данни“.

Участие на НСИ в международното сътрудничество

Председателят на НСИ участва в **49-ата сесия на Статистическата комисия на ООН**, проведена през март в централата на ООН, Ню Йорк, САЩ. СКООН е създадена от Икономическия и социален съвет на ООН и подпомага Съвета при: насърчаване на развитието на националните статистики и подобряване на тяхната съпоставимост; координиране на статистическата работа на специализираните агенции; разработване на статистическите услуги на Секретариата; консултиране на органите на ООН по въпроси, свързани със събиране, анализ и разпространение на статистическа информация; насърчаване на подобряването на статистиката и статистическите методи като цяло.

НСИ е със статут на **участник в Комитета по статистика и политики в областта на статистиката** към ОИСР, а през септември 2018 г. се присъедини и към **Препоръката за добри статистически практики на Съвета на ОИСР**.

През септември 2017 г. НСИ подаде заявка за **асоциирано членство (сътрудник)** в Комитета по статистика и политики в областта на статистиката, като успешното приключване на цялостния процес е в изпълнение на кандидатурата на Република България за присъединяване на страната към ОИСР.

Засилване на регионалното сътрудничество

Националният статистически институт води последователна политика за развитие на двустранното сътрудничество със страните от Европейската политика на добросъседство - група „Изток“ (Армения, Азербайджан, Беларус, Грузия, Република Молдова и Украйна), група „Юг“ (Алжир, Египет, Израел, Йордания, Либия, Ливан, Мароко, Палестина, Сирийска арабска република и Тунис) и страните от Балканския регион.

През август НСИ проведе **неформална среща на ръководителите на статистическите служби на страните от Балканския регион** - Албания, Босна и Херцеговина, Гърция, бившата югославска република Македония, Сърбия и Черна гора. Основна тема на срещата беше възобновяването на дейността на **Асоциацията на балканските статистици**. Предложението беше подкрепено от всички участници в срещата, беше обсъдена визията и мисията на асоциацията и бяха набелязани следващите стъпки по нейната регистрация и бъдещи дейности. В рамките на срещата беше подписан и **Меморандум за сътрудничество в областта на статистиката между Националния статистически институт на Република България и Статистическата служба на Република Сърбия**.

През юли в гр. Минск, Република Беларус, беше подписано **Споразумение между Националния статистически институт на Република България и Националния статистически комитет на Република Беларус** за сътрудничество в областта на статистиката.

В процес на подписване е **Споразумение за сътрудничество с Република Молдова**, одобрено от Министерски съвет.

В изпълнение на своята политика за развитие на сътрудничеството със страните от Европейската политика за добросъседство - група „Изток“, Националният статистически институт **за втори път организира обучение** на 24 млади специалисти от статистическите служби на Армения, Азербайджан, Беларус, Грузия, Република Молдова и Украйна. Обучението беше проведено в края на септември - началото на октомври 2018 г., в рамките на програма „Българска помощ за развитие“ („Изграждане на административен капацитет и демократични институции“) на Министерството на външните работи на Р България. Целта на програмата е оказване на подкрепа за укрепване на институционалния и административния капацитет на страните партньори от Западните Балкани и Черноморския регион. Организатори на обучението бяха дирекция „Методологично-учебен център“ на НСИ и Център за статистически изследвания към Университета за национално и световно стопанство. Обучението беше проведено в Учебно-квалификационния център „Сливек“ на НСИ и в УНСС в гр. София. Темата на обучението беше „Въведение в теорията и организацията на статистическите изследвания“. По време на обучението участниците бяха запознати с практическите аспекти на провежданите в България статистически изследвания в областта на демографската, макроикономическата статистика и бизнес статистиката, както и с някои нови методи за събиране на данни, в това число Big Data.

През декември в рамките на програмата на Министерството на външните работи на Р България НСИ проведе петдневно **обучение в областта на статистиката** на служители от статистическите служби на страните от Балканския регион - Албания, Босна и Херцеговина, Косово, бившата югославска република Македония, Сърбия и Черна гора. Обучението, организирано съвместно с УНСС - София, беше фокусирано върху теоретичните и практическите аспекти на статистическата наука и статистическите изследвания в България.

През годината в рамките на **Многонационална програма за сътрудничество в областта на статистиката IPA 2015** бяха организирани **три посещения с цел обучение**:

- В края на февруари НСИ беше домакин на двудневно посещение с цел обучение на експерти от Държавната статистическа служба на бившата югославска република Македония в областта на статистиката на туризма. Целта на обучението беше представяне на българския опит в областта на статистиката на туризма.
- В началото на юли НСИ беше домакин на обучение на експерти от Статистическата служба на Република Сърбия. Целта на срещата беше представяне на българския опит в областта на електронното преброяване като метод за събиране на информация по време на преброяването.
- През септември НСИ беше домакин на триденно посещение с цел обучение на експерти от Държавната статистическа служба на бившата югославска република Македония. Целта на обучението беше представяне на българския опит в областта на хармонизираните индекси на потребителските цени.

В края на октомври 2018 г. Националният статистически институт за първи път беше домакин на посещение с цел обучение в рамките на **програма MEDSTAT IV**, финансирана от Европейския съюз. Темата на посещението, съвместно организирано с френската международна агенция за техническо сътрудничество Expertise France, беше: „Административните записи като основен източник за бизнес регистрите“. В обучението взеха участие представители на страните от Европейската политика за добросъседство - група „Юг“: Египет, Израел, Йордания, Либия, Ливан, Мароко, Палестина и Тунис (с изключение на Алжир и Сирийската арабска република). Целта на Програма MEDSTAT IV (2016 - 2019) е подобряване на качеството и обхвата на данните, както и насърчаване на демократичното развитие чрез подобряване на

наличието, популяризирането и достъпността на надеждни, достоверни и навременни статистически данни в страните от ЕПС - Юг.

Участие на НСИ в европейски проекти

Националният статистически институт продължи успешно да изпълнява задачите, свързани с участието в проекти на Европейската комисия, както и в проекти на двустранна и многостранна основа със статистическите служби на държавите - членки на ЕС, при внедряването на проекти по програми на ЕК в страните от Западните Балкани, Европейската политика за добросъседство и Източното партньорство. През 2018 г. НСИ успешно приключи изпълнението на **13 проекта**, финансирани с целеви субсидии от Европейската комисия и съфинансирани от държавния бюджет в областта на макроикономическата статистика, демографската и социалната статистика, бизнес статистиката и многоотрасловата статистика. През годината НСИ кандидатства и сключи договори с Европейската комисия за **15 нови проекта**, които е предвидено да се изпълняват през периода 2019 - 2020 година. Проектите са включени в Годишната програма на Евростат за 2018 г. и са в изпълнение на новия Регламент (ЕС) 2017/1951 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 99/2013 относно Европейската статистическа програма за периода 2013 - 2017 г. чрез удължаване на програмата до 2020 година. През юли беше извършен одит на девет проекта на ЕК съгласно Годишния план за последващ контрол на Евростат, който приключи успешно.

През годината започна изпълнението на **проект „Подкрепа на ЕС за Държавния статистически комитет на Република Азербайджан за постигане на европейските стандарти“**. Водещ партньор е ICON Institut - Германия, в консорциум със статистическите служби на България, Германия, Литва и Нидерландия. Основната цел на проекта е постигане на ефективна статистическа система, която подпомага и наблюдава процесите на икономическата реформа и допринася за икономическото и социалното развитие на Република Азербайджан.

През 2018 г. НСИ продължи участието си като партньор в два проекта в рамките на **транснационални програми**:

- В края на април и на октомври в рамките на проекта **„Подобряване на институционалния капацитет и насърчаване на сътрудничеството за справяне с въздействието на транснационалната младежка миграция (YOUMIG)“** в НСИ бяха проведени две работни срещи с участието на експерти от МТСП, Министерство на образованието и науката, МЗ, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, АЗ, Община - Бургас и Института за изследване на населението и човека при Българската академия на науките. Бяха представени и обсъдени политики и специфични индикатори, свързани с измерването на младежката миграция, както и разработването на модели на многостепенно управление на явлението. Проектът с продължителност 30 месеца се реализира в рамките на програмата за Дунавския регион (Interreg - Danube Transnational Programme - ERDF), като е насочен към оценка на младежката миграция и измерване на благосъстоянието на младите хора от региона. В проекта са включени 19 партньори - органи на местната власт, научни институти, университети и статистически служби от осем страни - Унгария, Австрия, България, Германия, Румъния, Словакия, Словения и Сърбия. Водещ партньор е Унгарската централна статистическа служба. Проектът YOUMIG има за цел да насърчи развитието на управлението на местно ниво и да подпомогне общините за справяне с предизвикателствата, свързани с младежката миграция, чрез подобряване на обхвата на данните за миграцията и обмен на знания на транснационално ниво.
- Проект **„Повишаване на иновационния капацитет на малките и средните**

предприятия“ (SME Innovation Capacity Boost - SMEInnoBoost), който се реализира в рамките на програмата „Балкани - Средиземно море 2014 - 2020“ (Interreg - Balkan-Mediterranean 2014 - 2020) и е насочен към повишаване на иновационния потенциал на малките и средните предприятия в региона. Проектът стартира в началото на август 2017 г. и е с продължителност 24 месеца. Целта на проекта е да се даде тласък на транснационалния иновационен капацитет на МСП и да се подпомогне създаването на устойчиви мрежови формации, включително иновационни клъстери с други МСП от Балкано-Средиземноморския регион, за да се споделя ноу-хау и да се разработят иновации чрез създаването на тристранни партньорства за обезпечаването на МСП със съответните данни, инструменти и системи. Партньори по проекта са: статистическите служби на България, Албания и бившата югославска република Македония, Националното сдружение на малкия и средния бизнес, Научно-технологичният парк на Крит при Фондация за научни изследвания и технологии - Гърция, Институтът по информационни и комуникационни технологии при БАН, Фондация за малките и средните предприятия - Скопие, бивша югославска република Македония, Агенция за регионално развитие на Фондация „Корче“, Албания; наблюдаващи партньори - Лаборатория за софтуерно инженерство и интернет технологии към Кипърския университет и Фонд за иновации и технологично развитие на бившата югославска република Македония. Водещ партньор е Националното сдружение на малкия и средния бизнес в България. В рамките на проекта в края на януари Националният статистически институт беше домакин на международен семинар за разработване на въпросник и методология за провеждане на статистическо изследване на иновационната дейност на малките и средните предприятия в Албания, България и бившата югославска република Македония. Продължи изпълнението на задачите, свързани с разработване на специализиран софтуер за анкеторите и осигуряване на технически средства за анкетите.

Участие на НСИ в проекти по оперативни програми

През годината Националният статистически институт продължи работата си по два проекта, реализацията на които се осъществява с финансовата подкрепа на **Оперативна програма „Добро управление“ 2014 - 2020**, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд:

- Проект за изграждане на Информационна система „Статистическа база и Информационна система за мониторинг на европейски и национални стратегии и регионална политика“. Основна цел е разработването на статистическа рамка и процедури за събиране на информация за мониторинг на изпълнението на национални и европейски стратегии с цел използването им при вземане на управленски решения и реализация на политиките, както и оптимизиране на информационния обмен с управляващите органи на оперативните програми за програмния период 2014 - 2020 година;
- Приключи успешно изпълнението на проект „Привеждане на информационните активи на НСИ в съответствие с изискванията на Евростат и миграция към ХЧО“. Продължителността на проекта беше 18 месеца. Резултатите от изпълнението на проекта бяха представени на пресконференция, проведена в началото на февруари 2018 година;
- Проект „Реализиране на ЦАИС „Единна входна точка“ за подаване на годишни финансови отчети и статистика в машинночетим формат и интеграция с НАП, НСИ, АВ (ТР)“.

Приоритет 3.5. Активно взаимодействие с академичната общност при разработването на нови статистически методи, продукти и услуги

НСИ осъществява активна политика по отношение на засилено взаимодействие с представители на научната общност, която намира израз в дейността на създадения Научно-експертен съвет. НЕС е консултативен орган към председателя на НСИ и включва изявени представители на научната общност от различни университети и институции, както и водещи статистически експерти от НСИ. Със своята дейност НСИ подпомага развитието на иновативния подход при разработване на нови методологии и дискутирането на важни за НСИ научни и от областта на практиката казуси в областта на статистиката.

II.4. Внедряване на иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги

Приоритет 4.1. Развитие на информационни системи и е-услуги в посока на намаляване на натовареността на респондентите, повишаване на качеството на статистическата информация и усъвършенстване на методите за нейното разпространение

През 2018 г. продължи работата по проект „Реализиране на ЦАИС „Единна входна точка“ за подаване на годишни финансови отчети и статистика в машинночетим формат и интеграция с НАП, НСИ, АВ (ТР)“. Проектът се изпълнява от НСИ по Приоритетна ос № 1 „Административно обслужване и е-управление“. С оглед намаляване на административната тежест в максимален обем в периода декември 2017 г. - май 2018 г. бяха проведени поредица от срещи с експерти от: Държавна агенция „Електронно управление“, АВ и представители на бизнеса в лицето на Институт на дипломираните експерт-счетоводители, Асоциация на счетоводителите и счетоводните предприятия, Българска търговско-промишлена палата и Асоциация на индустриалния капитал в България. Като резултат беше изготвен документ, описващ архитектурата на нов бизнес модел за реализиране на единна входна точка за подаване на годишен отчет за дейността към НСИ и НАП и годишни финансови отчети към АВ. Този бизнес модел цели оптимизиране на работните процеси съгласно действащото към момента законодателство и позволява гъвкавото им моделиране за обезпечаване на бъдещи законови промени, без необходимост от цялостно препрограмиране на единна входна точка. Сформирана беше работна група към МП с цел изготвяне на предложения за промени в нормативната уредба, засягаща функционирането на единна входна точка.

С оглед на факта, че НСИ, НАП и АВ ще бъдат потребители на информация от тази система, бяха проведени редица срещи между НСИ, АВ, ОПДУ и МП относно бъдещите дейности, свързани с изпълнението на проекта. Постигнатите резултати от обсъжданията доведоха до необходимостта от промяна на Пътната карта за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България за периода 2016 - 2020 г., като сегашният бенефициент НСИ ще бъде заменен с АВ.

Като част от държавната администрация Националният статистически институт има задължението да публикува публична информация на Портала за отворени данни на Република България в отворен машинночетим формат, позволяващ повторна употреба. При ежегодното планирано разширяване на обхвата на публикуваните отворени данни в областта на бизнес статистиката и демографската статистика бяха добавени четири нови набора от данни и броят им достигна 42. За първи път тази година на страницата на НСИ за отворени данни бяха публикувани и данни в JSON-stat формат.

Приоритет 4.2. Внедряване на единни европейски ИТ средства, продукти и стандарти с оглед осигуряване на условия за интеграция и хармонизация на статистическия производствен процес в рамките на ЕСС

Продължи процесът по внедряване на стандарта SDMX за обмен на данни в нови статистически области. През годината се извърши и преминаване от стандарт SDMX 2.0 към стандарт SDMX 2.1. НСИ продължи да поддържа софтуер за уебслужби за разпространение на статистически данни в SDMX формат. Софтуерът SDMX-RI е разработен и предоставен от Евростат.

НСИ продължи успешно да използва единната входна точка на Евростат за обмен на статистически данни EDAMIS (Electronic Dataflow Administration and Management Information System), която гарантира сигурен обмен на конфиденциални данни. През годината бяха маркирани обменените данни със степени на конфиденциалност, наличност и цялостност съгласно Класификацията на информацията на НСИ.

Експериментално бяха конвертирани отворените данни на НСИ в RDF (Resource Description Framework) формат.

Приоритет 4.3. Повишаване на ефективността и разпределението на ресурсите в Центъра за данни чрез внедряване на най-добрите практики и технологии за управление на инфраструктурата

Изцяло беше преработено ядрото на комуникационната инфраструктура, като активното оборудване съответства на нови стандарти за производителност, надеждност и сигурност. През 2018 г. приключи изграждането на нов център за данни на НСИ. Успешно беше извършено мигрирането на оборудването в новия център на данни без сериозно прекъсване на предоставянето на информационните услуги за гражданите и служителите.

НСИ е в процес на подготовка за сертифициране по информационна сигурност в съответствие с изискванията на стандарт БДС EN ISO/IEC 27001, което трябва да се реализира до края на 2018 година. За целта НСИ кандидатства и беше одобрен за работа по проект на ЕК на тема „Подобряване на ИТ сигурността в ЕСС за обмен на конфиденциална статистическа информация“, който завърши успешно през септември 2018 г. с внедряване на Системата за управление на сигурността на информацията и провеждане на вътрешен одит. За ефективното функциониране на СУСИ бяха сформирани два органа за управление - Експертна техническа комисия и Комитет по сигурност на информацията, в които участват представители на всички дирекции в ЦУ на НСИ и директорите на ТСБ.

Изцяло беше преработена и сегментирана локалната мрежа в Централното управление на НСИ и беше инсталирано съвременно активно оборудване. Бяха изградени специализирани помещения за центъра на данни в съответствие с изискванията на стандартите за сигурност и защита на данните.

Приоритет 4.4. Развитие и обновяване на сървърната и комуникационната инфраструктура и персоналната техника с цел осигуряване на развитието на ИКТ и предоставяне на нови услуги

Успешно реализираният проект „Привеждане на информационните активи на НСИ в съответствие с изискванията на Евростат и миграция към ХЧО“ осигури благоприятни условия за разработване, изграждане и въвеждане на „Системи за управление на сигурността на информацията в НСИ“. Информационните активи на НСИ бяха приведени в съответствие с изискванията на стандарт БДС ISO/IEC 27001 „Системи за управление на сигурността на информацията“ по отношение на осигуряване на сървърна инфраструктура, инфраструктура за съхранение на данни, софтуер за създаване и управление на резервни копия и мрежови компоненти.

II.5. Хармонизиране на събираните данни и приемане на общи стандарти за качество на данните, което ще даде възможност за свързване на различни бизнес,

социални и макроикономически статистики, ще повиши още повече стойността на събраната информация и ще разшири нейното използване

И през тази година продължава процесът на разработване на стандартизирани доклади за качество във формат ESQRS (съгласно SDMX формата) за нови статистически области, което допринася за хармонизирането на отчитането на качеството на данните на ниво ЕСС. В допълнение трябва да се подчертае, че всички доклади за качеството се съхраняват и поддържат централизирано в специално разработеното за целта ИТ средство, което осигурява актуализирането на информацията за качеството на данните на сайта на НСИ в реално време, като предпоставка за разширяване на използването на статистическите продукти и повишаване на информираността на потребителите.

III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

III.1. Демографска и социална статистика

Демографска статистика

В областта на демографската статистика основен приоритет през 2018 г. беше провеждането на статистическите изследвания, включени в Националната статистическа програма. Продължи регулярната обработка и производство на данни по изследванията на раждаемостта, смъртността, миграцията, брачността и бракоразводността, които осигуриха необходимата информация за изчисляване на броя и структурите на населението и основните демографски показатели, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) №1260/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската демографска статистика.

Продължи работата и беше разширен обхватът на предоставените данни съгласно чл. 6 от Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за миграцията и международната закрила за „Статистика на разрешенията за постоянно пребиваване и постоянно пребиваващите граждани на трети страни“.

През годината беше актуализирана и прогнозата за развитието на населението в периода 2020 - 2080 година. Последната отразява промените в тенденциите на развитието на раждаемостта, смъртността и миграцията. Начална точка на прогнозата е населението на страната към 31.12.2016 г., като прогнозата е съобразена с броя на демографските събития, настъпили през 2017 година. Прогнозираното население е разпределено по пол и единични възрасти за всяка година от периода. Публикуваните данни са по петгодишни възрастови и календарни периоди. През 2018 г. в НСИ беше актуализирана и демографската прогноза за развитието на населението по пол и области в перспектива до 2080 година.

През 2018 г. беше завършена работата по проект „Статистика на европейските градове 2015“, изпълняван в периода 2016 - 2018 година. Целта на проекта е осигуряване на надеждна, пълна и сравнима в географски и времеви аспект информация за урбанизираните територии на европейския континент посредством събиране на голям обем данни от различни статистически изследвания. България участва в работата по осигуряване на данни от 2004 година. В рамките на проекта беше издадена двуезична електронна публикация (на български и английски език), съдържаща данни за периода 2010 - 2016 година.

През март 2018 г. започна работата по следващата фаза на проекта, имаща за цел осигуряването на информация за развитието на градовете и техните функционални урбанизирани ареали за 2017 и 2018 година. Работата по проекта се извършва съгласно

споразумение за субсидия с ЕК.

През 2018 г. активно продължи работата по проект на ЕК „Прилагане на нови подходи при провеждане на „Хармонизирано Европейско изследване на бюджета на времето“. Целта на проекта е да се изпробват нови методи и инструментариум при провеждане на изследването, които биха довели до икономия на средства при провеждане на интервали по-къси от десет години, каквато е практиката досега.

Продължи активното участие на експертите от НСИ в работата по проект YOUMIG.

През 2018 г. експерти от НСИ участваха активно в подготовката на данни за Националната стратегия за интеграция на ромите. Във връзка с това бяха подготвени и предоставени подробни данни за ромското население от Преброяване 2011 година.

Подготовка за Преброяване на населението и жилищния фонд на домакинствата през 2021 година

Преброяването на населението и жилищния фонд е най-мощното изчерпателно статистическо изследване. То се провежда на всеки 10 години и е основен източник на детайлизирана информация на териториално ниво за броя и характеристиките на населението, домакинствата, жилищата и сградите в страната. Преброяването предоставя данни за броя и структурата на населението по пол, възраст, образование, икономическа активност, професия, икономическа дейност и други демографски, социално-икономически и етнокултурни признаци.

Преброяването осигурява и информация за броя и основните характеристики на сградния и жилищния фонд в страната, както и за жилищните условия на населението. Данните, събирани по време на преброяване, се използват както от централната и местната власт, така и от бизнеса, научната общност и неправителствения сектор.

Преброяванията на населението и жилищния фонд в Европейския съюз през 2021 г. ще се извършат въз основа на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд. Като държава членка България е задължена да приложи пряко разпоредбите му и да представи изчерпателни данни на Комисията (Евростат).

Необходимостта от събиране на допълнителна информация за национални цели, определянето на задълженията и функциите на администрациите, ведомствата и лицата, ангажирани с подготовката и провеждането на преброяването, финансовото осигуряване на изследването, както и изискванията на разпоредбите на чл. 18 от Закона за статистиката, налагат приемането и на национален закон.

През 2018 г. НСИ стартира подготовката за Преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. с разработване на законопроект, регламентиращ подготовката, организацията и провеждането на преброяването.

В рамките на подготовката на проекта и във връзка с изискванията на Закона за нормативните актове през годината бяха извършени следните дейности:

Първи етап - изготвяне на цялостна предварителна оценка на въздействие на проекта на закон

- Изготвяне на техническа спецификация за извършването на цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на закон. Направено беше проучване на фирми с опит в това отношение и беше изпратена покана на три фирми. Получените оферти бяха разгледани и беше избрана фирма ЛА ФИТ АД;
- Идентифициране на заинтересованите страни - пряко засегнати, непряко засегнати и потребители на информация от проекта на закон. Беше изготвен консултационен документ съгласно Приложение № 3, чл. 26 от Наредбата за

обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието. Документът беше публикуван на www.nsi.bg и www.strategy.bg;

- За обсъждане на консултационния документ бяха подготвени и организирани срещи със заинтересованите страни, както следва:
 - информационна среща с медиите, на която бяха представени целите на предстоящото преброяване;
 - три регионални срещи в - гр. Пловдив на 13.07.2018 г., гр. Велико Търново на 23.07.2018 г. и гр. София на 27.07.2018 година. На проведените срещи присъстваха представители на Националния статистически институт, териториалните статистически бюра, преброители, контрольори, общински и районни администрации, Национално сдружение на общините в Р България, областни администрации;
 - две работни срещи в НСИ, гр. София, на 26.07.2018 година. Първата среща беше насочена към консултиране с администрации, които ще имат ангажимент по преброяването на определени категории лица. Втората среща беше насочена към консултиране с администрации, които ще осигуряват данни от поддържаните от тях регистри за нуждите на преброяването;
 - работна среща с експерти от Централното управление на НСИ, на която беше обсъдена концепцията за Закон за преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 година;
 - две работни срещи с директорите на ТСБ, началниците на статистически отдели и други експерти, участвали в предходното преброяване, на които беше обсъдена концепцията на законопроекта;
 - беше проведена среща с представители на Комисията за защита на личните данни и Централната изборителна комисия.
- Бяха подготвени и изпратени уведомителни писма до администрации, с които е необходимо да бъде направена добра координация и комуникация във връзка с подготовката на преброяването, като целта беше да бъдат определени лица за контакт от всяка администрация, идентифицирана като заинтересована. Във връзка с функциите им бяха изпратени съгласувателни писма на Държавната агенция „Електронно управление“, Комисията за защита на личните данни и Централната изборителна комисия;
- Беше разработена онлайн анкета за преброители и контрольори, участвали в предходни преброявания. Изпратени бяха 1 043 покани, на които отговориха 408 участници. Целта на онлайн анкетата беше да се проучи опита на участниците в предходни преброявания. Резултатите бяха обработени и са налични;
- Всички получени в резултат на срещите становища, предложения и мнения бяха събрани и обработени. Получените на www.nsi.bg и www.strategy.bg становища бяха включени в справка за отразяване със съответните мотиви за приемане или отхвърляне на предложенията. Справката беше публикувана на www.nsi.bg и www.strategy.bg;
- Подготвеният пакет от документи - Доклад за цялостна предварителна оценка на въздействие, резюме на цялостна предварителна оценка на въздействие, резултатите от всички срещи, протоколи, присъствени списъци и справката за отразяване на становищата, бяха изпратени с официално писмо до дирекция „Модернизация на администрацията“ към Министерския съвет. В нормативно определения срок същата дирекция съгласува официално Доклада за цялостна предварителна оценка на въздействие на проект на Закон за преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 г. без забележки.

Втори етап - междуведомствено съгласуване на проекта на закон, на основание на чл. 32, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

- Разработване на проект на Закон за преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 г., прогнозен бюджет и финансова обосновка на предложението;
- Провеждане на вътрешно ведомствена съгласувателна процедура;
- В началото на октомври проектът на закон беше представен на годишната среща на местните власти с акцент върху функциите на общините като орган на преброяването и отговорностите им за провеждането на обхода, като важен етап от преброяването;
- Изпращане на необходимия пакет от документи до членовете на Министерския съвет, председателите на агенции, Националното сдружение на общините в Р България и областните управители и отразяване на получените становища.

Трети етап - внасяне на проект на закон за одобрение от Министерския съвет и включването му в законодателната програма за първото полугодие на 2019 година.

Пазар на труда

През 2018 г. започна провеждането на допълнителния модул към Наблюдението на работната сила - „Съвместяване на работа със семеен живот“, както и подготовката за предстоящия през 2019 г. допълнителен модул „Организация на работата и работното време“. Експерти от НСИ участваха в работни групи по изготвянето на становища, свързани с осигуряване на хармонизация на използваните дефиниции в Наблюдението на работната сила, които да залегнат в бъдещия рамков регламент за интеграция на европейските социални статистики, както и по подготовката на внедряващия регламент за изследването.

В областта на предоставяната от предприятията статистическа информация за възнагражденията и разходите за труд продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания на заетостта и разходите за труд. Данните за четиригодишното изследване „Наблюдение на разходите за труд“ съгласно Регламент (ЕО) № 530/1999 на Съвета относно структурната статистика за заплатите и разходите за труд и Регламент (ЕО) № 1737/2005 на Комисията бяха изпратени на Евростат в заложените срокове. Продължи регулярното получаване на информация от административния регистър на осигурените лица от Националния осигурителен институт, което способства за подобряване на качеството и пълнотата на статистическите данни за наетите лица и средната работна заплата.

Образование и учене през целия живот

През изминалата година бяха проведени регулярните изчерпателни статистически изследвания на образователните институции в България в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство по Регламент (ЕС) № 912/2013 на Комисията относно изготвянето и развитието на статистиката в областта на образованието и обучението през целия живот. Бяха предоставени данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и ЮНЕСКО за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистиката на образованието.

Националният статистически институт участва активно в проекта за създаване и поддържане на регистър на европейските висши училища, администриран от генерална дирекция „Образование и култура“ на Европейската комисия.

Започна подготовката по организирането на двете извънредни извадкови изследвания в домакинствата и предприятията, съответно „Изследване на

образованието и обучението на възрастни“ и „Наблюдение на продължаващото професионално обучение на заетите лица“, провеждани по единна методология във всички държави - членки на Европейския съюз.

Експерти на Националния статистически институт имаха съществен принос в разработването на актуализирана стратегия за развитие на професионалното обучение в България.

През 2018 г. в регулярните изследвания на училищата и детските градини бяха включени специализирани раздели, събиращи информация относно наличието на спортни съоръжения. Данните бяха събрани с цел подпомагане на вземането на стратегически решения от Министерството на младежта и спорта за развитието на училищния спорт.

През изминалата година бяха разработени специални компилации от данни за разработване на индекса на човешкия капитал по искане на Световната банка и за изчисляване на част от индикаторите за устойчиво развитие по заявка на ЮНЕСКО.

Култура

Регулярните изчерпателни статистически изследвания в областта на културата (библиотеки, музеи, сценични изкуства, филмово производство, кина, радио, телевизия и издателската дейност) бяха проведени през изминалата година въз основа на методологии, съответстващи на препоръките на Евростат и ЮНЕСКО.

През 2018 г. беше проведено извънредно изчерпателно изследване на дейността на читалищата. Беше събрана детайлна информация относно организираните културни и творчески мероприятия.

Продължи работата по актуализиране на националната методологическа система за статистиката на културата, както и изпълнение на приоритетите в работния план за културата 2015 - 2018 г., предложен от Комитета по културни въпроси към Съвета на Европейския съюз.

Обществено здраве и здравословни и безопасни условия на труд

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд през 2018 г. НСИ проведе регулярните статистически изследвания, осигуряващи информация в областта на статистиката на ресурсите на системата на здравеопазване и умиранията по причини.

Бяха предоставени данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и Световната здравна организация за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистиката на здравеопазването.

В областта на статистиката на умиранията по причини в изпълнение на Регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията в Евростат бяха изпратени и валидирани индивидуални данни за умиранията и мъртва ражданията по причини за 2016 г. на ниво четвърти знак на Международната класификация на болестите, X ревизия.

През 2018 г. НСИ започна работа по проект „Пре-тестване на нови променливи за бъдещите вълни на Европейско здравно интервю“. Целта на проекта е качествено и количествено тестване на нови променливи, които да бъдат включени в бъдещите вълни на изследването. Успешно приключи първият етап от проекта - качествено тестване на въпроси от областите „Хора с увреждания“, „Детско здраве“, „Пациентски опит“ и „Хранителни навици“.

Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ при Националния център по общественото здраве и анализи към Министерството на

здравеопазването изпълни всички статистически изследвания и дейности, включени в Раздел втори от Националната статистическа програма (План за статистическите дейности на органите на статистиката за 2018 година), които бяха осъществени при спазване на всички параметри, заложен в НСП: тема на изследването, начин и срок за провеждане на изследването, както и форма на представяне.

Доходи и условия на живот

През 2018 г. продължи регулярното събиране и публикуване на тримесечни и годишни данни за доходите, разходите и потреблението на българските домакинства и предоставяне на тримесечни и годишни тегла за изчисляване на хармонизирания и националния индекс на потребителските цени и националните сметки. Към Наблюдението на домакинските бюджети допълнително се събира информация за вида на търговските обекти, от които пазаруват домакинствата, и наличие на касов бон при закупуване на стоки и услуги.

Съгласно приетата от Министерския съвет методика за изчисляване на официалната линия на бедност в страната, по данни от изследването „Наблюдение на домакинските бюджети“ бяха изчислени показатели за бедност - общо за населението и по отделни специфични групи. На тяхна база беше определена линията на бедност за страната за 2019 година.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета НСИ проведе регулярното панелно изследване „Статистика на доходите и условията на живот“ (EU-SILC 2017). През 2018 г. към изследването беше включен модул „Материални лишения, благополучие и жилищни затруднения“ съгласно Регламент (ЕС) № 310/2017 на Комисията. В рамките на модула се събира информация за качеството на живот и благосъстояние, както и жилищни затруднения. В допълнение, ще се събират три променливи за материални лишения, които съгласно Регламент (ЕС) № 2256/2015 на Комисията отпаднаха от списъка на целевите променливи. Целта е да се съберат за последен път данните, което ще допринесе за изчисляване на показателя за материални лишения в сегашния му вид и да се гарантира съгласуваност с индикатора „Риск от бедност и социално изключване (AROPE)“ за последната отчетна година на стратегия „Европа 2020“ в областта на бедността и социалното изключване (2008 - 2018 г.).

През годината бяха финализирани и изпратени на Евростат основните файлове с данни от изследването през 2017 г., съпътстващите ги индикатори за бедност и социално изключване и лонгитудиналния компонент 2012 – 2017 г., съдържащ информация за домакинствата, наблюдавани през последните шест години.

Социална защита

В съответствие с Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита през 2018 г. приключи попълването на статистически данни за 2016 г. по Основния модул на системата и по Модула за бенефициентите на пенсии. Основният модул съдържа данни за приходите и разходите по схеми на социална защита и по функции. Бяха спазени изискванията на Регламент (ЕС) № 110/2011 на Комисията по отношение на подходящите формати за предаване на данни, резултатите, които следва да се предават, и критериите за измерване на качеството по отношение на ESSPROS модула за нетните обезщетения за социална закрила. Източник на данни за статистиката на социалната защита са информационните системи и регистри на министерства и ведомства, управляващи схеми за социална защита. От Националния осигурителен институт бяха получени годишни данни за приходите и разходите по схеми 01 до 06 (основен модул по ESSPROS), както и данни за броя на бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, по видове пенсии и по пол в съответствие с формата за

предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии.

Престъпност и правосъдие

През 2018 г. продължиха регулярно извършваните дейности на НСИ, свързани с провеждането на статистическото изследване на престъпленията, обвиняемите и осъдените лица (вкл. и осъдените непълнолетни лица). Основен акцент беше поставен върху разширяване на обхвата и подобряване на качеството на използваните данни от административен източник (Единната информационна система за противодействие на престъпността - ЕИСПП) за производството на статистически данни в областта на престъпността и наказателното правосъдие на национално ниво. Представител на НСИ участва в дейностите на Междуведомствения съвет за ръководство и управление на ЕИСПП.

В качеството си на национален координатор в областта на статистиката на правосъдието НСИ инициира създаването на междуведомствена експертна работна група за поетапното въвеждане в практиката на страната на Международната класификация на престъпленията за статистически цели. Класификацията е приета от Статистическата комисия на ООН през 2015 г. като международен статистически стандарт за събиране на данни в областта на правосъдието. В експертната работна група участват представители от всички отговорни институции в страната - Висш съдебен съвет, Прокуратура на Република България, МВР, МП, ГД „Изпълнение на наказанията“. Бяха разработени и са в процес на обсъждане в рамките на работната група проект на национална пътна карта за дейностите, свързани с процеса на въвеждане на Международната класификация на престъпленията за статистически цели в статистическата практика и адаптиране на националните данни към изискванията на стандарта и таблица за съответствието на текстовете от Наказателния кодекс и ниво 1 на класификацията.

През 2018 г. беше проведено регулярното годишно изследване на НСИ за дейността на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Изследването се провежда в тясно сътрудничество с Централната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните лица, а представител на НСИ участва в организираните семинари за обучение на секретарите на местните комисии, една от целите на които е подобряване на качеството на предоставяните чрез електронен формуляр първични данни.

През годината НСИ стартира и дейностите, свързани с реализацията на проект по сключено споразумение за субсидия с ЕК за провеждане на пилотно изследване за насилието, базирано на полов признак. Целта на изследването е тестване на приложимостта на разработената от Евростат методология и хармонизирана анкетна карта с оглед бъдещото ѝ въвеждане в статистическата практика на всички държави членки на ЕС. В рамките на проекта НСИ проведе пилотно извадково изследване „Насилие срещу жените и мъжете“ сред избрани на случаен признак домакинства в шест области в страната.

През годината НСИ продължи изпълнението на ангажиментите си като национален координатор в областта на престъпността и наказателното правосъдие по събиране и предоставяне на национални данни и метаданни от МВР, МП, Висшия съдебен съвет, Върховната касационна прокуратура и други отговорни институции по искане на ЕК, Евростат, ООН, УНИЦЕФ, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и други международни организации.

През 2018 г. НСИ в тясно сътрудничество с отговорните институции в страната предостави национални данни за лицата, подпомагащи чужденци да пребивават или преминават в страната в нарушение на закона, във връзка с провеждане на изследване на ЕК за незаконната миграция, както и участва в подготовката и верификацията на

данните за публикация на Службата по наркотиците и престъпността на ООН на тема „Глобално изследване на убийствата“.

НСИ съвместно с Прокуратурата на Република България и МВР предостави информация за въпросник на Европейската комисия, ГД „Миграция и вътрешни работи“, свързан с проучване сред държавите членки за наличието, сравнимостта и съответствието на административни данни за регистрираната престъпност и данни от всички етапи на наказателния процес (досъдебно и съдебно производство).

III.2. Макроикономическа статистика

Годишни икономически сметки

Основните задачи в областта на националните икономически сметки бяха свързани с навременното разработване и предоставяне на данните съгласно Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки. Продължи работата и по отношение на методологическото развитие и подобряване на качеството на данните, както и повишаването на степента на хармонизиране с регламентите на ЕК и съкращаване на сроковете за предоставяне на данните. НСИ продължи регулярното производство на годишни данни за БВП и неговите компоненти по трите метода - производствен, метод на доходите и метод на крайното използване. Продължи разработването и публикуването на данни за заетостта и отработените човечески часове; регионалните сметки; тримесечните и годишните сметки по институционални сектори. Бяха разработени допълнителни показатели - част от секторните национални сметки.

НСИ взе активно участие в съвместни проекти с Евростат и страни от ЕС, като по този начин се насочи към осигуряване на максимално методологическо съответствие на показателите на националните сметки между държавите членки.

През 2018 г. продължи работата по разработването и усъвършенстването на финансовите национални сметки. В изпълнение на програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки през 2018 г. бяха разработени и предоставени данни за 2017 година. Въз основа на съществуващи дерогации бяха разработени и предоставени данни за трансакции за 1995 година.

През 2018 г. стартира работата по сключеното споразумение с ЕК „Национални сметки и платежен баланс“ по отношение на подобряването на данните за БНД, разработване и предоставяне на допълнителни показатели в областта на финансовите национални сметки и представяне на доклад - описание на източниците и методите за разработване на тримесечни национални сметки.

Тримесечни сметки

НСИ продължи регулярното производство на тримесечни данни за БВП и неговите компоненти по трите метода - производствен, метод на доходите и метод на крайното използване.

Продължи разработването и публикуването на данните за БВП на 42 - 45 дни и 60 дни след изтичане на отчетния период. Също така продължи разработването и публикуването на данните за заетостта и отработените човечески часове.

Държавна финансова статистика

Усилията в областта на държавната финансова статистика бяха насочени към понататъшното методологическо развитие и подобряване на качеството на данните.

Продължи работата по отчитане на нотификационните таблици за дефицита и дълга на институционалния сектор „Държавно управление“ два пъти годишно - предварителни и окончателни данни. Съгласно ЕСС 2010 бяха разработени и

предоставени данни за периода 1997 - 2017 година.

Продължи работата по разработване и публикуване на месечни, тримесечни и годишни данни за дефицита на държавите - членки на ЕС, на основание на задълженията по Директива 2011/85/ЕС на Съвета.

Съгласно изискванията за предоставяне на допълнителни данни на основание на Директива 2011/85/ЕС на Съвета продължи работата по предоставяне на информация на годишна база за необслужваните кредити към сектор „Държавно управление“; за задълженията на държавните предприятия и участието на държавата в капитала на предприятията в процент от БВП.

Съгласно Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки бяха разработени и предоставени данни съгласно ЕСС 2010:

- таблица 2. „Основни макроикономически индикатори за институционален сектор „Държавно управление“ за 2017 година;
- таблица 9. „Данъци и социални осигуровки по сектори на сектор „Държавно управление“ за 2017 година;
- таблица 11. „Разходи на институционален сектор „Държавно управление“ по функции“ общо и по подсектори на второ ниво съгласно класификацията КОФОГ за 2017 година;
- таблица 25. „Тримесечни нефинансови сметки на институционален сектор „Държавно управление“.

Мониторинг на собствените ресурси

Съгласно чл. 2, § 2 на Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета от 15 юли 2003 г. за хармонизиране на brutния национален доход по пазарни цени всяка година в срок до 22 септември държавите членки са задължени да предоставят на Комисията (Евростат) в контекста на националните счетоводни процедури данни за brutния национален доход и неговите компоненти. Основните задачи в областта на мониторинга на собствените ресурси се отнасят до предоставянето на данни за БНД, доклада по качеството на данните и описание на източниците и методите, използвани при разработването на данните.

На базата на разработената методология и изчисляването на средно претеглена ставка по ДДС в съответствие с чл. 4 от Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 на Съвета от 29 май 1989 г. за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност, и „Ръководство за администриране на собствените ресурси на европейските общности в Република България на Министерство на финансите“ бяха разработени данните за 2017 г. за средно претеглената ставка по ДДС.

Потребителски цени

Основен приоритет в работата беше провеждането на месечните статистически наблюдения на потребителските цени, които осигуриха необходимата информация за изчисляването на **националния индекс на потребителските цени**, на **хармонизирания индекс на потребителските цени** и на **индекса на цените за малката кошница** от 100 социално полезни и жизнено необходими стоки и услуги на най-нискодоходните 20% от домакинствата, както и на ХИПЦ при постоянни равнища на данъците (*HICP-ST*) и ХИПЦ на административните цени (*HICP-AP*).

Продължи работата по усъвършенстването на методологията, конструирането и производството на индексите на потребителските цени във връзка с тяхното хармонизиране с европейските и международните стандарти. През 2018 г. беше

актуализирана извадката от търговски точки за наблюдение. Подобрен беше подборът на стоките и услугите, включени в потребителската кошница. Обхватът на някои под-индекси беше разширен.

Системата от статистически тегла за конструирането на индексите на потребителските цени беше усъвършенствана. Беше разширено използването на информация от допълнителни източници съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1114/2010 на Комисията относно минималните стандарти при качеството на тегловните стойности на ХИПЦ.

Тримесечните статистически наблюдения на цените на жилищата осигуриха необходимата информация за изчисляването на **индексите на цените на жилищата и на индексите на цените на жилищата, обитавани от техните собственици**. През 2018 г. продължиха и дейностите по конструирането на ИЦЖОС, обхващащи индексите на цените на жилищата, които са нови за сектор „Домакинства“; на услугите, свързани с придобиването и собствеността на жилищата; на застраховките, свързани с жилището; и на основния ремонт и поддържането на жилищата. Продължи и регулярното изпращане на тези индекси в Евростат.

В рамките на пилотни проекти на ЕК продължи работата по усъвършенстването на пилотната система за производство на показателите за продадените жилища (*Housing Sales Indicators - HSI*) с цел осигуряване на детайлна информация (по региони, вид жилища) и на съществуващата система за производство на ИЦЖ с цел експериментално изчисляване на детайлни ИЦЖ (градски райони, селски райони, курорти).

Изпълнени бяха планираните дейности по проекти на ЕК във връзка с внедряването на методологични и практически подобрения и усъвършенствания в областта на ХИПЦ. Проведени бяха пилотни проучвания относно автоматичното свързване на баркодовете на продуктите с класификацията ЕКОИКОП и ефективното използване на цените, регистрирани по интернет.

Република България в качеството си на равноправен член на ЕС, представлявана от НСИ, продължи участието си в Програмата за европейски сравнения на ППС, равнища на цени и БВП на човек от населението, която е част от текущата програма по статистика на ЕК и се координира от Евростат/ОИСР.

Работата в НСИ е организирана и се изпълнява съгласно Регламент (ЕО) № 1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на общи правила за предоставяне на основна информация относно ППС, както и за тяхното изчисляване и разпространение, а също и съгласно Регламент на Комисията (ЕС) 2015/1163 за прилагане на Регламент (ЕО) № 1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на списъка на основните групи, използван за изчисляване на ППС. По отношение на системата за контрол на качеството на ППС НСИ прилага Регламент на Комисията (ЕС) № 193/2011.

НСИ постига целите, заложи в европейския работен план за изчисляване на ППС през 2018 г., ежегодно утвърждаван от постоянната Работна група по ППС към Евростат.

През 2018 г. НСИ проведе планираните пет ценови наблюдения, от които две на стоки и услуги по съгласувани европейски потребителски кошници за групите: E18-1 „Храни, напитки и тютюневи изделия“ и E18-2 „Облекла, обувки и лични принадлежности“. Проведени бяха и три специализирани ценови наблюдения: „Здравни услуги в болнични заведения“; за жилищни наеми в избрани агенции за недвижими имоти в столицата; за избрани условни строителни обекти.

В съответствие с работния график беше подготвена и своевременно изпратена в Евростат и необходимата допълнителна национална статистическа информация: за

жилищните услуги (количествени и стойностни показатели); за средната ставка на неприпадаемия ДДС, базирана на данните от националните сметки; за бакшишите; за компенсацията на служителите в държавното управление по избрани професии и длъжности; за 246 основни групи разходи за крайно използване на БВП.

С помощта на разработени от Евростат специализирани софтуерни инструменти за онлайн работа в база данни ППС непрекъснато се подобряват качеството и защитата на изпращаната индивидуална информация в резултат на усъвършенстването на методите за контрол на данните в периода на предварително наблюдение и на няколко последователни етапа на анализиране и валидиране на входящата информация и на крайните резултати.

Докладът за използваните източници и методи за събиране на информация, необходима за изчисляване на ППС, беше актуализиран и изпратен в Евростат в срок.

III.3. Бизнес статистика

Годишна бизнес статистика

Всички регулярни изследвания от НСП в областта на СБС и статистиката на предприятията под чуждестранен контрол (FATS), производството и продажбите на промишлени продукти (ПРОДКОМ), чуждестранните преки инвестиции, разходите за придобиване и придобитите дълготрайни материални активи, статистиката на финансовите и нефинансовите предприятия и годишните специфични изследвания по икономически дейности бяха проведени качествено и в срок в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство. Изпълнени бяха всички задачи по предоставяне на статистическа информация за международни организации, за общите национални статистически издания, по договор и заявка за информация от посочените изследвания.

През 2018 г. продължи успешното онлайн въвеждане на годишните отчети чрез използване на Информационна система „Бизнес статистика“, като беше добавена и нова функционалност за подаване на коригиращи годишни отчети от респондентите. Служителите на НСИ оказваха методологическа помощ на респондентите по време на отчетната кампания.

През 2018 г. НСИ продължи работата по проект „Изследване на международния сорсинг“, като бяха събрани данни от предприятията за измерване на глобализацията в съответствие с ревизираната методология и инструментариума на модула, който ще бъде включен като задължително тригодишно наблюдение в Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката (FRIBS).

През 2018 г. НСИ продължи работата по подобряване на качеството, обективността и надеждността на данните в областта на ПРОДКОМ статистиката на ниво предприятие чрез завишаване на входящия (аритметичен и логически) контрол и стриктен сравнителен анализ за проверка на първичните ПРОДКОМ данни с други административни данни - Интрастат, ДДС декларациите и други.

Изчислени бяха и изпратени на Евростат продуктови агрегати на втори и четвърти знак на КИД за периода 2008 - 2017 г. с цел да бъдат разпространени като европейска статистика в изпълнение на договореност между Евростат и държавите членки на срещата на работната група по ПРОДКОМ през 2018 година.

През 2018 г. в областта на месечното наблюдение „Производство и продажби на вътрешния пазар на основни промишлени продукти“ вниманието основно беше насочено към подобряване на качеството на първичните данни, декларирани от предприятията; намаляване на тежестта върху предприятията и навременно качествено удовлетворяване на потребностите от месечна статистическа информация. Дейностите

включваха оптимизиране на извадката от предприятия, допълнителен входящ контрол, допълнителен сравнителен контрол и изходни таблици.

НСИ успешно приключи дейностите по проект „Дейности за модернизация при съставянето на ПРОДКОМ статистика“. Заложените дейности и постигнатите резултати от проучването, а именно събирането, обработката и предоставянето на Евростат на данни за услугите по производство на ишлема, са предпоставка за постигане на проектните цели - подготовка на изпълнението на новите изисквания за ПРОДКОМ данните в Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката (FRIBS).

През изминалата година експертите от НСИ допринесоха за подготовката на новия Рамков регламент за интегриране на бизнес статистиката (FRIBS) в областта на СБС, FATS и ПРОДКОМ посредством изготвените становища на експертно равнище по предложенията на Евростат и участието си в целеви и работни групи на Евростат.

Краткосрочна бизнес статистика

През годината всички регулярни изследвания от НСП (продажби в промишлеността, строителството, търговията и услугите; дейност на нефинансовите предприятия; цени на производител в промишлеността и услугите; разходи за придобиване на ДМА; разрешено и започнато ново строителство на сгради) бяха проведени качествено и в срок в съответствие с националното и европейското законодателство. Всички краткосрочни показатели се изчисляват в съответствие с изискванията на Регламентите по КБС. Показателите бяха публикувани на национално ниво и бяха предоставени на Евростат в определените срокове и с необходимото качество.

Продължи работата по усъвършенстването на методологията, подобряването на качеството на данните от КБС и по оценка и поддържане на съпоставимостта на динамичните редове. Бяха актуализирани извадките от фирми, така че те да са достатъчно представителни и да отразяват промените в структурата на нефинансовите предприятия.

През 2018 г. беше завършен преходът към новата базисна 2015 г. за краткосрочната бизнес статистика. Пребазираните динамични редове с показателите, представени във формата на индекси, бяха публикувани и изпратени на Евростат в началото на 2018 г. в изпълнение на чл. 11 от Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета.

През годината беше разработена и попълнена в националната ИТ система за метаданни Национална структура на метаданните за процеса на български и английски език за всички статистически изследвания в краткосрочната статистика.

Поради промяна на дефиницията на показателя „оборот“, произтичаща от новите изисквания на Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката (FRIBS), от началото на 2018 г. беше променена формулата за формиране на оборота и съответно за изчисляване на индексите на оборота на вътрешния пазар в промишлеността. Динамичните редове за двата краткосрочни показателя (индекси на оборота на вътрешния пазар и общия индекс на оборота) бяха преизчислени назад до януари 2000 г. и публикувани в Информационна система ИНФОСТАТ.

Успешно завърши работата, започната през август 2016 г., по проект „Установяване на процеса на производството на новия показател „Индекс на производството в услугите - внедряване в краткосрочната бизнес статистика“. Крайната цел на проекта беше установяване на процеса на месечно изчисляване на показателя „Индекси на производството в търговията и услугите“ за всички дейности, които ще бъдат включени като изискване към КБС в Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката. От началото на 2018 г. НСИ започна регулярно да изпраща в

Евростат месечни данни за индекси на оборота и индекси на производството в търговията и услугите.

През 2018 г. НСИ кандидатства и получи одобрение за работа по проект „Установяване на процеса на производството на нови индекси на производството в търговията и услугите и подобряване на качеството на краткосрочната бизнес статистика“. Планираните дейности по този проект са: област 1 - Изчисляване на индекси на обема на продажбите в търговията на едро и търговията и ремонта на моторни превозни средства на по-ниско ниво на детайлизация; област 2 - Подобряване и автоматизиране на процеса на производство на подходящи дефлатори за изчисляване на индексите на производството и обема на търговията на едро и търговията и ремонта на моторни превозни средства за всички необходими групи и дейности.

Енергийна статистика

През 2018 г. продължи работата по специализираните статистически наблюдения в областта на енергетиката, включени в НСП 2018, въз основа на които се разработват Енергийните баланси и Общия енергиен баланс на страната.

Всички месечни и годишни наблюдения по енергийна статистика се провеждат в съответствие с методологията на Евростат и изискванията на Регламент (ЕО) № 1099/2008 относно статистиката за енергийния сектор и неговите изменения, Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници, Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност.

Във връзка с направените промени в петгодишни въпросници на Евростат/МЕА/ООН по енергийна статистика експерти на НСИ участваха доброволно в двата кръга на тестване на методологията и функционалността на електронните формуляри.

Продължи събирането на шестмесечни данни за цените на електроенергията и природния газ в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/1952 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на цените на природния газ и електроенергията.

Стартира пилотно еднократно изследване на тема „Деагрегиране на статистиката за крайното потребление на енергия в сектор „Индустрия“ за 2017 година“ съгласно получена субсидия от Европейската комисия. Статистическите данни бяха осигурени чрез специално разработен онлайн базиран формуляр.

През 2018 г. служителите на НСИ взеха активно участие в консултациите на Евростат относно:

- Предложението за изменение на Регламент (ЕО) № 1099/2008 относно статистиката за енергийния сектор във връзка с актуализацията на методологиите, показателите, продуктите, дефинициите и инструкциите на месечните и годишните въпросници по енергийна статистика на Евростат/МЕА/ООН;
- Предложението за решение за изпълнение на Комисията за предоставяне на дерогация на Словакия по отношение на предоставянето на статистически данни съгласно Регламент (ЕО) № 1099/2008 относно статистиката за енергийния сектор;
- Предложението за регламент за изпълнение на Комисията относно съдържанието на докладите за качество на европейската статистика за цените на електроенергията и природния газ в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/1952 на Европейския парламент и на Съвета;

- Предложението за решение за изпълнение на Комисията за предоставяне на дерогации на Федерална република Германия, Кралство Испания, Република Италия и Република Кипър по отношение на предоставянето на статистически данни съгласно Регламент (ЕС) 2016/1952 относно европейската статистика на цените на природния газ и електроенергията.

През годината НСИ участва в заседанията/писмените консултации на следните работни групи:

- РГ „Енергийна статистика“ на Евростат, разработваща стратегически и програмни документи, проекти за законодателни актове и методологии в областта на статистиката на енергетиката;
- РГ14 „Енергетика“ към Министерството на енергетиката, разглеждаща проекти на законодателни актове и други документи, регламентиращи област „енергетика“.

Транспорт

През 2018 г. продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания, включени в НСП 2018 в областта на транспорта.

Започна събирането, обработката и изпращането в Евростат на данни за железопътния транспорт съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/2032 на Европейския парламент и на Съвета, изменящ Регламент (ЕО) № 91/2003 относно статистиката на железопътния транспорт по отношение на събирането на данни за товарите, пътниците и производствата.

В областта на статистиката на транспорта НСИ със съдействието на органите на статистиката **Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“** и на **ИА „Морска администрация“** към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията изпълни изследванията в областта на въздушния транспорт и за дейността на речните и морските пристанища. Ползотворното сътрудничество между НСИ и двете агенции доведе до повишаване на качеството на получените данни чрез по-детайлна проверка на данните.

През годината **дирекция „Пристанища и пристанищни услуги“** в Изпълнителната агенция „Морска администрация“ продължи работата по редовното подготвяне и предоставяне на статистическата информация относно дейността на речните и морските пристанища. Събирането и предоставянето на данните за Евростат е съобразено със специфичните номенклатури и отчетни форми на Регламент (ЕС) № 974/2018 на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) № 1304/2007 на Комисията, Регламент (ЕО) № 425/2007 на Комисията и Директива 2009/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета. Информацията, подавана от пристанищата и пристанищните оператори, обхваща 100% от дейността на морските и речните пристанища на Р България, свързана с обработката на товари и пътници.

Изпълнителната агенция „Морска администрация“ продължи работата си по усъвършенстване на статистическата Информационна система ПОРТСТАТ за събиране и обработване на данните, отчитаща пътничко- и товаропотока през морските и речните пристанища на Р България, като е съобразена изцяло с последните препоръки и методологически указания от страна на Евростат. Към настоящия момент агенцията съвместно с НСИ е в процес на подготовка за доработка на статистическата система във връзка с предстоящото приемане на Регламента за отчитане на пътниците и инцидентите по вътрешните водни пътища.

НСИ продължава да оказва съдействие на Управляващия орган на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 - 2020 г. относно предоставянето на информация за индикаторите за резултат по ОПТИ от

компетенцията на НСИ, съгласно изпълнението на предварително общо условие 7 „Статистически системи“ на Споразумението за партньорство.

Туризм

През 2018 г. бяха изпълнени в срок задачите, свързани с организацията и провеждането на статистически изследвания, осигуряващи регулярна информация за развитието на туризма в страната относно пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България, дейността на местата за настаняване, туристическите пътувания и разходите за туризъм на населението и сателитните сметки за туризма. Всичките наблюдения в областта на туризма се разработват в съответствие с препоръките на Световната организация по туризъм и съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма и Регламент за изпълнение (ЕС) № 1051/2011 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаването на данните.

Бизнес регистър

През 2018 г. продължи дейността по обработка и въвеждане на данни в Регистъра на статистическите единици от административни източници с цел осигуряване и поддържане на рамка за всички бизнес статистически наблюдения в НСИ. Ежедневно бяха получавани данни от Търговския регистър и Регистър Булстат, а годишно бяха подготвени месечни данни за броя осигурени лица от Регистъра на осигурените лица от НОИ.

На базата на годишните статистически изследвания за 2017 г. в РСЕ бяха дефинирани нови и актуализирани съществуващите статистически единици - „предприятия“, „местни единици“ и „местни единици по вид дейност“. Регулярно бяха актуализирани техните характеристики, използвайки информация от годишните статистически изследвания и от външните административни източници.

Обработени бяха данните от Справка за група предприятия, включена в годишния отчет на предприятията за 2017 година. Формирани бяха Групи предприятия - основа и източник на данни за актуализиране на Еврогруп регистъра. НСИ предостави на Евростат съвкупност от български правни единици, членове на групи предприятия на европейско ниво, идентифицираните чуждестранни правни единици, участващи в многонационални групи предприятия на национално ниво. По изготвен календар от Евростат НСИ изпрати данни за единици и връзки, описващи многонационални групи предприятия за цикъл 2017 година.

Изследван беше обхватът на регистъра по отношение на отделните видове единици - правни и статистически, и съответните задължителни характеристики. НСИ предостави на Евростат въпросници за качеството, метаданните и развитието на РСЕ.

Регистърът на статистическите единици продължи да осигурява пълен обхват от активни статистически единици „предприятия“, „местни единици“ или „групи предприятия“, както и да предоставя условия за формиране на извадки по определени критерии за статистическите наблюдения.

РСЕ беше използван като основен източник на информация при подготовка на бизнес демографията на предприятията, която описва жизнения цикъл на предприятията и представя данни за броя на активните предприятия, броя на новородените предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, броя на умрелите предприятия, както и данни за промяната на заетостта в тях към определен

момент. Данни от РСЕ бяха използвани и за формиране на изходи за регистрации и банкрути, изпращани в Евростат всяко тримесечие.

РСЕ продължи да предоставя данни по сключени споразумения, както и справки по заявки на външни и вътрешни потребители.

НСИ завърши дейностите, свързани с профилиране на големи мултинационални групи предприятия и валидиране на данни в ЕвроГруп регистъра, чрез използване на интерактивния модул EGR IM - проект „Стъпки към прилагане на дефиницията за статистическите единици в бизнес статистиката и профилиране“ в рамките на проекта на ЕК - ESS.VIP ESBRS.

НСИ стартира дейността по проекти на ЕК „Стъпки към прилагане на Европейската система от оперативно съвместими статистически бизнес регистри (ESBRs)“ и „Пилотни проекти по оперативна съвместимост - Стъпки към прилагане на Европейската система от оперативно съвместими бизнес регистри (ESBRs)“.

НСИ стартира договор с външен изпълнител за „Архивиране и оптимизиране на съдържанието на базата данни в РСЕ“.

Статистика на външната търговия със стоки

През 2018 г. основните приоритетни направления в областта на статистиката на външната търговия със стоки бяха: по-пълно използване на административни източници на информация; осигуряване на навременна и надеждна статистическа информация и подобряване на качеството на данните; адаптиране на националната система за производство и разпространение на статистически данни за външната търговия със стоки в съответствие с промените изисквания на европейското законодателство и с нуждите на потребителите на външнотърговски данни; участие в работата на Евростат по обсъждане на стратегически въпроси, касаещи бъдещото развитие на статистиката на международната търговия със стоки.

НСИ предприе мерки за осигуряване на по-пълно и навременен обхват на износа и вноса за/от трети страни и гарантиране на предоставянето на надеждни и навременни данни за външнотърговската статистика. Бяха обсъдени и уточнени налагащите се вследствие на измененията в европейското митническото законодателство промени в изходите за НСИ от информационната система за износ на Агенция „Митници“. НСИ продължи да използва получените в АМ по линия на Единното разрешение за опростени процедури опростени митнически декларации, оформени в други държави.

НСИ продължи работата по подобряване на качеството на първичните данни, декларирани от търговците. Експертите от НСИ осъществиха както директни контакти с Интрастат операторите, така и контакти със сътрудничеството на Националната агенция за приходите, вследствие на които бяха коригирани някои неточности в подадените Интрастат декларации. Оказана беше и методологична помощ на респондентите при декларирането на данни при специфични случаи, което допринесе за улесняването на бизнеса при изпълняване на месечните му задължения за подаване на Интрастат декларации.

В изпълнение на задълженията си НСИ определи праговете за деклариране и праговете за статистическа стойност по ИС Интрастат за 2019 г, както и видовете данни, подлежащи на деклариране.

През 2018 г. и НАП продължи усилията си по подобряване на качеството на данните, декларирани от Интрастат операторите. Във връзка с осъществявания от дирекция „Интрастат“ контрол на качеството и достоверността на събираната информация за вътрешнообщностната търговия със стоки ежедневно бяха осъществявани контакти с дружествата за изясняване на възникнали въпроси по отношение на декларираните данни и по определяне на задължените лица по ИС

Интрастат. Изготвено беше актуализирано указание за попълване на Интрастат декларации, както и други документи с оперативен характер. Изпратени бяха отговори на постъпилите въпроси по методология, законодателство и Информационна система Интрастат. Служителите от дирекция „Интрастат“ продължават работата по усъвършенстване и развитие на Информационна система Интрастат, която се използва от широк кръг потребители - Интрастат оператори и служители. В началото на годината бяха осъществени обучения за представяне и обсъждане на въпроси и специфични казуси, свързани с прилагането на ИС Интрастат. Обучението беше проведено както за служители от агенцията, работещи по прилагане на ИС Интрастат, така и за Интрастат оператори.

Ежемесечно се осъществяват съпоставки на декларираните данни по Интрастат с данните от други административни източници в НАП - системите VAT и VIES.

От 2018 г. започна да се извършва ежемесечна съпоставка на декларираните данни за пристиганията и изпращанията на стоки с данните на другите държави членки в базата данни „СОМЕХТ“ на Евростат с оглед повишаване на обхвата и качеството на декларираните данни.

В областта на дейностите по събиране на данни от НАП за вътрешнообщностната търговия със стоки чрез ИС Интрастат през годината бяха приети и валидирани над 160 хил. декларации (90 хил. декларации по поток „пристигания“ и 80 хил. декларации по поток „изпращания“, чрез които бяха декларираны над 7.6 млн. търговски трансакции). Общият брой Интрастат оператори през годината достигна до 13.5 хил. фирми, от които 7.3 хил. фирми по поток „пристигания“ и 6.1 хил. фирми по поток „изпращания“. Продължи дейността по усъвършенстване на качеството на събираните данни по ИС Интрастат чрез въвеждане на допълнителни правила за валидиране и осъществяване на проверки на събираните данни на етапите от приемането и впоследствие при допълнителните проверки.

С оглед улесняване на потребителите на статистическа информация при оповестяване на новите месечни данни НСИ продължи да подготвя и публикува ежемесечно по две прессъобщения - съответно за търговията с трети страни и за търговията в рамките на ЕС. Продължи поддържането на средствата за съхранение и разпространение на данните за външотърговската статистика със стоки чрез Информационна система „Външна търговия“, която дава директен достъп на потребителите до по-детайлни данни от публикуваните в прессъобщенията.

В отговор на нововъзникващите нужди на потребителите през 2018 г. НСИ предостави на Евростат допълнителни данни по бизнес характеристики на предприятията, които бяха изготвени чрез по-широкото и ефективно използване на наличните в НСИ данни, без да бъде увеличена тежестта за респондентите.

И през 2018 г. експертите на НСИ допринесоха за цялостната иновационна дейност в областта на статистиката на международната търговия със стоки на европейско ниво посредством участието си в ръководни, целеви и работни групи на Евростат. Интегрирането на разпоредбите за Интрастат и Екстрастат в базовия акт и в актовете за прилагане на Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката са от ключовите направления в съвместната работа на НСИ, НАП и АМ. Експертите от трите институции участваха при изготвяне на отговорите на редица въпросници и писмени консултации на Евростат. Служителите на НСИ участваха активно и в провежданите в Евростат съвместни заседания на Целевата група по обмен на микроданни на статистиката на международната търговия със стоки и Целевата група по информационни технологии към ESS.VIP, които целят осигуряването на надеждността и сигурността на бъдещия обмен на микроданни за изпращанията между държавите членки.

III.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство

Дейността на Министерството на земеделието, храните и горите по Националната статистическа програма за 2018 г. се осъществява от отдел „Агростатистика“ към ГД „Земеделие и регионална политика“, който е орган на статистиката в съответствие с чл. 3, ал. 2 от Закона за статистиката.

През 2018 г. бяха въведени в експлоатация двете информационни системи, с помощта на които се осъществява процесът по събиране, обработка и валидиране на данните от статистическите изследвания, провеждани от органа на статистиката в МЗХГ:

- Информационна система за агростатистика;
- Информационна земеделска счетоводна система.

С разработването и внедряването на двете информационни системи се изпълняват препоръките на Европейската комисия след проведените одитни мисии на Системата за земеделска счетоводна система в България през 2011 и 2014 г., както и от Партньорската проверка на Евростат, проведена в рамките на НСС на Република България през 2014 година.

През 2018 г. отдел „Агростатистика“ проведе 21 статистически изследвания в областта на статистиката на растениевъдството, животновъдството, преработката на плодове и зеленчуци, използването на земята и доходите на земеделските стопанства.

В областта на статистиката на растениевъдството през 2018 г. беше събрана информация за засетите/засадените и реколтирани площи, средните добиви и производството от полски култури, зеленчуци, лозя и овощни видове, за дейността на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци, и за структурата на насажденията с определени овощни видове през 2017 година. Беше събрана информация за добивите от пшеница и ечемик преди прибирането на реколтата за 2018 година.

През периода юни - август беше проведено наблюдение за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК 2018).

В областта на статистиката на животновъдството бяха проведени наблюдения за броя на селскостопанските животни в България към 1 ноември 2018 г. и за състоянието на птицевъдството и пчеларството в България през 2017 година. Месечно и годишно беше събрана информация за дейността на клиниците, млекопреработвателните предприятия и люпилните в България през 2017 година.

През 2018 г. приключиха дейностите по извадковото изследване на структурата на земеделските стопанства през 2016 г. (Fss2016) в изпълнение на Регламент (ЕО) № 1166/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Споразумение с Евростат за безвъзмездно предоставяне на средства. В средата на годината бяха изпратени на Евростат техническият и финансовият доклад за отчитане на дейностите по проекта.

През 2018 г. чрез Системата за земеделска счетоводна информация бяха изчислени данните за доходите на земеделските стопанства. Предназначението на информацията е за вземане на управленски решения на национално ниво и за измерване на влиянието на Общата селскостопанска политика върху българското земеделие.

На сайта на МЗХГ периодично бяха допълвани и обновявани метаданните и методологичните бележки за изследванията в областта на земеделието, провеждани от отдел „Агростатистика“.

Резултатите от проведените наблюдения от отдел „Агростатистика“ бяха публикувани в специализираните бюлетини на сайта на МЗХГ, в годишните издания на НСИ - Статистически годишник и Статистически справочник, в електронния преглед на статистическата информация, в електронните таблици на Евростат и на

Организацията по прехрана и земеделие и на Портала за отворени данни.

През 2018 г. експерти от отдел „Агростатистика“ взеха участие в подготовката на предложението за рамков регламент на Европейския парламент и на Съвета относно интегрираната статистика за земеделските стопанства.

Във връзка с предстоящото преброяване на земеделските стопанства в България беше подготвен проект на закон, който да регламентира неговата организация и провеждане.

През 2018 г. експертите на НСИ разработиха годишни данни (предварителни и окончателни за 2017 г.) и тримесечни за 2018 г. (в т.ч. и експресни оценки) за националните нефинансови сметки за икономическа дейност „Селско, горско и рибно стопанство“ в текущи и съпоставими цени.

През 2018 г. бяха разработени и изпратени на Евростат:

- годишни данни за икономическите сметки за селското стопанство - втора оценка на дохода, предварителни данни за 2017 г. и окончателни данни за 2016 г. по текущи и съпоставими цени и за дохода в селското стопанство (първа оценка за 2018 г.) съгласно Регламент (ЕО) № 138/2004 на Европейския парламент и на Съвета;
- годишни данни за регионалните икономически сметки (ниво NUTS1 и NUTS2), статистиката на единичните стойности в селското стопанство и „мостови таблици“ за връзка с националните сметки за 2016 година;
- тримесечни и годишни данни за индексите на цените на селскостопанската продукция и вложенията в селското стопанство за периода 2015 - 2017 г. при база 2015 = 100 съгласно действащото джентълменско споразумение между Евростат и държавите членки. За националните потребители тримесечните и годишните данни за периода 2011 - 2017 г. бяха преизчислени при новата база на Евростат (2015 = 100);
- годишни данни за 2017 г. за средната цена на земеделската земя и рентата в селското стопанство за 2017 г. на национално и регионално ниво NUTS1 и NUTS2;
- годишни данни за 2016 г. за Европейските сметки за горите;
- годишни данни за 2017 г. за Сметките за материалните потоци съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейските икономически сметки за околната среда, за селското, горското и рибното стопанство.

Съгласно Календара за разпространение на статистическата информация от наблюденията в Националната статистическа програма за 2018 г. бяха подготвени таблици с данни и прессъобщения за публикуване на сайта на НСИ и ИС Инфостат. Съгласно сроковете в Издателския план за 2018 г. бяха подготвени таблиците с данни за публикуване в печатните/електронните издания на НСИ.

Беше актуализиран приложният софтуер за автоматизирано генериране на изходни таблици за индексите на цените на производител в селското стопанство. В резултат на направените промени беше постигната оптимизация на процеса по обработване на статистическите данни, подобро беше качеството на статистическата информация и беше съкратено времето за получаване на крайните резултати от наблюдението.

През 2018 г. експертите от НСИ участваха текущо в:

- дейностите по координацията, производството, разпространението и обmena

на статистическа информация за селското, горското и рибното стопанство в рамките на НСС на България (Национален съвет по СЗСИ, Работна група по подготовката на проект на Закон за преброяване на земеделските стопанства в България през 2010 година);

- изпълнение на задълженията на НСИ по Общо предварително условие 7 „Статистически системи“ от Споразумението за партньорство;
- заседанията на работните групи в Евростат в областта на селскостопанските сметки и цени и статистиката на рибното стопанство.

III.5. Многоотраслова статистика

Бизнес тенденции

През 2018 г. с финансовото съдействие на Европейската комисия продължи ежемесечното провеждане на наблюденията на бизнес тенденциите по „Общата хармонизирана програма на Европейския съюз за бизнес наблюдения и наблюдения на потребителите“. Целта на тази програма е да предоставя своевременно информация за икономически анализ и краткосрочно прогнозиране като ключово допълнение към традиционните статистики. Бизнес анкетите показват как мениджърите оценяват настоящата и бъдещата икономическа ситуация в страната. Информацията от тях е изключително актуална, тъй като данните се обявяват същия месец, в който се събират. Показателите от тези наблюдения могат да се използват като компоненти на съставни изпреварващи показатели за анализ и откриване на повратните точки в икономическия цикъл.

Въз основа на резултатите, получени от наблюдението на инвестиционната активност в промишлеността бяха публикувани данни за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията в сектора.

Тримесечното наблюдение на потребителите предостави информация за тенденциите в развитието на общественото мнение по основни икономически процеси и явления като общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията, намеренията за извършване на основни разходи за предмети с дълготрайна употреба и покупка на жилище или автомобил.

Потребители на данните са органите на държавните институции, БНБ, Европейската комисия, Европейската централна банка и други.

Показатели за мониторинг на национални и европейски политики

Осигурени бяха статистическите данни по индикаторите за изпълнението на приоритетните цели по стратегията „Европа 2020“, Националната програма за развитие 2020 и по секторни стратегически документи.

През 2018 г. НСИ подготви обзорна публикация „Устойчиво развитие на България 2005 - 2016“, обхващаща темите от системата от статистически показатели за устойчиво развитие на ЕС, действаща до 2016 година.

Статистика и сметки за околната среда

Основен приоритет в областта на статистиката на околната среда и сметките беше усъвършенстването на методологията и осигуряването на надеждна информация за състоянието, видовете натиск и основните тенденции на въздействие на икономиката върху околната среда.

Проведените регулярни статистически изследвания осигуриха комплексна статистическа информация в различни тематични области, свързани с околната среда - емисии на вредни вещества във въздуха от икономиката, отпадъци от икономиката и

населението (опасни и неопасни, вкл. битови и строителни), обхванато население от услуги по сметосъбиране, пуснати на пазара опаковки, дълготрайни материални активи с екологично предназначение; разходи за опазване и възстановяване на околната среда по компоненти; произведени екологични стоки и услуги, водоползване и пречистване на отпадъчните води, селищни пречиствателни станции за отпадъчни води, изградени водопроводни и канализационни мрежи; обхванато население с услуги за водоснабдяване, отвеждане и пречистване на отпадъчните води; запаси и добив на подземни богатства и други.

През 2018 г. бяха изпълнени в срок всички международни задължения и ангажименти на НСИ. Съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно икономическите сметки за околната среда бяха разработени и предоставени годишни данни на Евростат за първата група модули: сметки за физическите потоци на емисиите във въздуха (включително за парниковите газове), сметки за потреблението на материали (входящи/изходящи материални потоци и промени в материалните запаси в икономиката) и сметки за данъците, свързани с околната среда, в стойностно изражение (приходите в националните икономики от данъци, свързани с околната среда). Съгласно Регламент (ЕС) № 538/2014 на Европейския парламент и на Съвета бяха докладвани данни и за втората група модули: сметки за екологичните стоки и услуги, сметки за разходите за околната среда и сметки за физическите енергийни потоци.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците през 2018 г. НСИ предостави данни на Евростат за образуваните и третираните отпадъци от икономиката и населението (опасни и неопасни) съгласно Европейския списък на отпадъците. Източник на данни за опасните отпадъци и инсталациите за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци е **дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“** на Изпълнителната агенция по околна среда към Министерството на околната среда и водите, която е орган на статистиката. Създадената интегрирана система от статистическа и административна информация осигурява последователни и надеждни данни за европейски сравнения.

НСИ предостави информация за пуснатите на пазара опаковки, рециклираните и изгорени отпадъци от опаковки, която е част от общия пакет за докладване по Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опаковките и отпадъците от опаковки. Компетентната институция за докладване е Изпълнителната агенция по околна среда към Министерството на околната среда и водите.

В изпълнение на своите задължения, свързани с националната инвентаризация на емисиите във въздуха (Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители), НСИ предостави на МОСВ информация за емисиите във въздуха от икономиката. През 2018 г. започна внедряването на новата методология за изчисление на емисиите във въздуха съгласно изискванията на Ръководството за инвентаризация на емисиите на вредни вещества - ЕМЕП/CORINAIR (2016 г.). Експерти на НСИ участваха в прегледа на данните от националната инвентаризация на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух. Данните за емисиите бяха преизчислени от 1990 г. насам съгласно приоритетните препоръки на проверяващия международен екип от експерти. През следващата година ще продължи развитието на методологията и поэтапното внедряване на изискванията на новото Ръководство за инвентаризация на емисиите на вредни вещества.

През 2018 г. бяха предоставени данни на Евростат за 2016 и 2017 г. за съвместния въпросник на Евростат и ОИСР „Вътрешни води“ (JQ „Inland water“) и за регионалния въпросник съгласно джентълменско споразумение в областта на статистиката на водите. Данните обхващат всички количествени аспекти на водоползването на национално и басейново ниво - наличност на водни ресурси,

водоземане, водоснабдяване, използване на водата и отпадъчните води, обхванато население с водни услуги и други.

Съгласно действащото джентълменско споразумение между Евростат и държавите членки в областта на статистиката на битовите отпадъци през 2018 г. бяха предоставени годишни данни за Въпросника на Евростат относно образуваните и третираните битови отпадъци, които се използват за разработване на показателите за кръговата икономика.

През 2018 г. НСИ насочи усилията си в разработване на методология за изследване на нови явления и процеси съгласно приоритетите на Евростат за въвеждане на нови икономически сметки за околната среда.

През 2018 г. успешно приключи работата по проект относно сметките за субсидиите и трансферите за околната среда. Разработената методология се основава на концепциите на националните сметки. Проектът беше изпълнен на базата на наличните статистически и административни данни без допълнителна тежест за предприятията.

През април 2018 г. в рамките на проект бяха предоставени за първи път данни на Евростат относно вноса и износа на опасни и неопасни отпадъци за три последователни години. За целите на проекта беше използвана статистическа информация от външната търговия и административна информация от Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ. Беше разработена методологията за оценка на количеството внесени и изнесени отпадъци чрез трансформиране и свързване на данните от Комбинираната номенклатура към Европейския каталог на отпадъците. Основното предизвикателство беше разграничението между категориите „отпадък“ и „суровина“, попадащи в един и същ код от внесените и изнесените продукти съгласно Комбинираната номенклатура. През октомври 2018 г. беше подписано ново споразумение с ЕК с цел по-нататъшно развитие на статистиката на вноса и износа на опасни и неопасни отпадъци.

През 2018 г. стартира изпълнението на пилотен проект за екосистемите и техните услуги във физическо изражение. Разработването на сметките за екосистемите като част от природния капитал са сред приоритетните нови области за развитие. Проектът се изпълнява на базата на вече наличната в страната информация за екосистемите, събрана в рамките на серия международни проекти (KIP INCA, MAES). Основните цели на НСИ са насочени към инвентаризация на наличните източници на геореферирани данни за екосистемите, разработените методологии, интегрирането на административни и статистически данни в обща рамка и съставяне на пилотни сметки във физическо изражение. Проектът може да се разглежда като важен инструмент за придобиване на нови познания за природния капитал и разработване на сметките, както и умения за работа с пространствена информация.

През 2018 г. започна работата по проект „Подобряване на методите за разпределяне на емисиите от пътният транспорт“. Целите на проекта са насочени към разработване на методология за прецизиране на оценките на емисиите, включително чрез използване на допълнителни източници на административна информация (например, относно параметрите на регистрираните превозни средства и тези, преминали периодични годишни прегледи). Резултатите от изпълнението на проекта следва да бъдат докладвани на Евростат през 2019 година.

НСИ предостави данни за широк кръг показатели относно икономиката и въздействието на антропогенната дейност върху околната среда, както и самостоятелни тематични разработки за изготвяне на „Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2018 година“, издаден от ИАОС към МОСВ.

През 2018 г. статистическият инструментариум за водопотреблението беше актуализиран в съответствие с измененията на нормативните документи и изискванията на сметките за водите. В резултат на направените промени беше постигната

оптимизация на процеса по събиране и обработване на статистическите данни, подобрене на качеството и намаление на натовареността върху респондентите.

През 2018 г. бяха направени подобрения в структурата и съдържанието на публикацията „Околна среда“. Материалът беше структуриран по нов начин с цел по-лесно възприемане на статистическата информация за околната среда от широк кръг ползватели. Добавени бяха и нови рубрики като например „Екологични данъци и такси“ и „Материални потоци“, включително с показател, измерващ производителността на ресурсите. Този показател е на първо място от „Таблото за ефективност на ресурсите“, разработен в рамките на водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“ (стратегия „Европа 2020“).

Статистика на жилищния фонд

През 2018 г. продължи производството на данни по изследванията за въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища, съборените жилищни сгради и жилища и жилищния фонд.

Регионална статистика и географски информационни системи

През 2018 г. продължи работата по разпространението на статистически данни в регионален разрез в тематичната рубрика „Регионална статистика“. Публикуваните данни в електронната публикация „Районите, областите и общините в Република България“ бяха представени на най-ниско ниво при спазване на методологиите на изследванията и статистическата конфиденциалност. Разработените данни са от териториално ниво NUTS 0 - 3 и по някои от показателите и до ниво община и населено място.

С цел отговаряне на специализирани информационни потребности на външни потребители продължи работата по приложението на ГИС технологиите за създаване на тематични пространствени слоеве от статистическа информация и поддържане на цифрови модели на големите населени места. През годината продължи актуализацията въз основа на събраната статистическа информация за сградния и жилищния фонд в страната, както и дейността по картографското представяне на резултатите от статистическите изследвания в изданията на НСИ. През 2018 г. беше разработен „Грид на населението 2016“, който представлява общия брой на населението към 31.12.2016 г., разпределено в референтна координатна мрежа от 1 кв. километър.

НСИ участва в постоянно действащия Междуведомствен съвет по пространствени данни, както и в експертната работна група към него и създадените тематични работни подгрупи - „Административни единици“ и „Адреси“, като държател на данни. НСИ е референтен орган по темите за статистически единици и разпределение на населението от Приложение III от Закона за достъп до пространствени данни и Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE).

Наука, технологии и иновации

През 2018 г. продължи работата по производството и разпространението на статистически данни за НИРД и за иновациите в съответствие с методологията на Евростат и изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 995/2012 на Комисията относно създаването и развитието на статистическите данни на Общността в научно-технологичната област.

Формираните данни от регулярните статистически изследвания за НИРД, за бюджетните разходи за НИРД и за иновационната дейност на предприятията бяха публикувани на сайта на НСИ и изпратени на Евростат в определените срокове и с

необходимото качество.

През 2018 г. стартира работата по проект „Статистика на научноизследователската и развойна дейност и на иновационната дейност през 2018 година (CIS 2018)“ съгласно споразумение с ЕК. Основната цел на проекта е повишаване на степента на хармонизация на националния въпросник за изследването на иновационната дейност на предприятията през периода 2016 - 2018 г. с хармонизирания въпросник за иновациите в Европейския съюз (CIS 2018) и формиране на международно съпоставими данни по нови показатели за иновациите. В изпълнение на планираните дейности по проекта през годината беше разработен нов статистически инструментариум и ново техническо задание за обработка на данните от изследването за иновациите, което предстои да бъде проведено през 2019 година.

Информационно общество

През 2018 г. НСИ продължи работата по регулярните годишни статистически изследвания в областта на информационното общество в съответствие с препоръките на Евростат и съгласно изискванията на Регламент № 2017/1515 на Комисията относно статистиката на Общността за информационното общество. Данните от тези изследвания осигуряват надеждна и международно съпоставима информация за използването на информационно-комуникационни технологии от домакинствата и предприятията в България.

Извършено беше актуализиране на показателите, измерващи развитието на информационното общество, и бяха добавени нови променливи във връзка с динамичното развитие на информационните технологии и услуги.

Проведено беше специализирано обучение с отговорниците от ТСБ по изследването за използването на ИКТ в домакинствата и от лицата, на което бяха представени целите, задачите и организацията на изследването през 2018 г., както и бяха дискутирани методи за подобряване на качеството на данните. През годината експерти участваха в работни групи за изготвянето на становища, свързани с разработването на стратегически и програмни документи, проекти на законодателни актове и методологии в областта на статистиката за информационното общество.

Годишните данни за използването на ИКТ от домакинствата и предприятията за 2018 г. бяха обработени в съответствие с изискванията за качество и публикувани през декември.

III.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности

Информационни и комуникационни технологии

Основен приоритет беше увеличаването на капацитета и степента на резервиране на информационните системи чрез използване на ефективни средства за съхраняване и възстановяване на информационните системи и данните от статистическите изследвания. Прилагат се надеждни политики за резервиране на базите данни и компонентите на информационните системи чрез специализиран софтуер и поддържане на библиотека на архивните носители. Допълнително се резервира и важната информация от определени работни станции.

С цел улеснение на респондентите на статистическите изследвания продължава обработката на заявки на потребители, получени по телефона и по други канали (електронна поща, писма и т.н.) от Подпомагащия център, като се оказва съдействие по технически и/или методологически проблеми. Гаранция за своевременната реакция на заявките е внедрената система за управление и контрол на заявките.

За ефективното поддържане на актуални данни за предприятията между НСИ и Агенцията по вписванията се осъществява репликация на данните за осъществените вписвания в Търговския регистър и в Регистър Булстат. Беше актуализирана системата за получаване на данни от Регистър Булстат след модернизацията на системата от АВ. На определени служители е осигурен достъп чрез цифрови сертификати до делата на търговците, вписани в Търговския регистър.

Усъвършенстван беше обменът на данни между НСИ и другите администрации (НАП, АМ, НОИ), като се използва директна връзка през единната електронна съобщителна мрежа, гарантираща сигурност на обмена и защита на данните. С цел максимална защита на индивидуалните данни при обмена на микроданните за вътрешнообщностната търговия НСИ осъществи свързаност с Евростат и други членове на ЕС през Националния портал на Общата мрежа на митническите и данъчните администрации (CCN).

НСИ поддържа Националния регистър на населените места и Общия регистър на търговците, като в НРНМ бяха отразени всички промени за териториалните и административно-териториалните единици. Освен интернет справките в НРНМ за улеснение на другите администрации НСИ разработи и публикува на сайта си актуална версия на Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ).

През 2018 г. продължи процесът по изграждане на централизиран информационни системи и изграждане на нови среди за виртуализация.

Развитие на статистическите информационни системи

Разработени бяха скриптове за дефиниране на изследванията, включени в системата за 2018 г., правила за логически контрол (обновяване на метаданните). Бяха актуализирани съществуващите и създадените нови .pdf форми за въвеждане на данни по отделните формуляри за годишните наблюдения през 2018 година.

През 2018 г. продължи дейността по разработване на аналитични изходи и специфични анализи за различни статистически изследвания с използване на статистическия пакет SPSS Statistics Server (20.0), който е основна аналитична платформа в НСИ.

Продължи работата по поддръжката и актуализацията на ИС „Бизнес статистика“. Продължи работата по актуализиране, развитие и експлоатация на разработените през предходните години приложения.

През 2018 г. продължи процесът на постепенен реинженеринг на съществуващи софтуерни приложения и преминаване към централизиран системи с децентрализирано въвеждане на статистически формуляри при използване на съвременни технологични платформи - .Net.

ИКТ инфраструктура

Развитието на информационната и технологичната инфраструктура беше основен приоритет през 2018 г. за преодоляване на технологичното изоставане на използваните в НСИ технически средства. Освен това друга основна цел е постигането на надеждна работа на информационните системи и осигуряване на непрекъсваемост на предоставяните услуги за респондентите и потребителите на статистическа информация.

За тази цел в НСИ бяха проектирани и изградени помещенията за съвременен център за данни, отговарящ на всички изисквания за съхранение и защита на данните и информационните активи. Специалистите на НСИ осъществяват непрекъснат мониторинг на работоспособността на техническите средства и информационните

системи, изграждащи информационната структура на НСИ и осъществяват поддръжката на всички компоненти на информационната инфраструктура.

Извършена беше успешна миграция на услугата „електронна поща“ към нова версия на платформата Microsoft Exchange Server, с което се подобри капацитетът, бързодействието, надеждността и се реализираха нови функционални възможности.

Беше подменено част от активното комуникационното оборудване, което допринесе за по-добрата мрежова свързаност и безотказната работа на ИС в НСИ. Предстои подмяна на мрежовото оборудване в Отделите „Статистически изследвания“ в ТСБ.

Един от акцентите на дейността е администрирането на операционните системи, средствата за антивирусна защита и инсталирането и актуализирането на използваните в НСИ програмни средства.

Методология, статистически метаданни, класификации и стандарти

През отчетната година НСИ продължи работата по внедряване на Специалния стандарт за обмен на данни и метаданни (SDMX) в националната статистическа практика. НСИ предоставя на Евростат справочни метаданни чрез уебприложението „ESS- Metadata Handler“.

През 2018 г. продължи зареждането и съхраняването в националното ИТ средство за справочни метаданни на национална структура за метаданни по процеса (NPMS) за отделните статистически изследвания. Този вид метаданни описват технологията на бизнес процеса за всяко статистическо изследване съгласно националния „Общ модел на статистическия производствен процес“ в съответствие с GSBPM (Generic Statistical Business Process Model) ver. 5.0. По този начин НСИ изпълнява своите задължения по една от препоръките от Партньорската проверка 2014.

Една от основните задачи през 2018 г. беше поддържането в актуално състояние на статистическите класификации и оказването на методологична помощ на потребителите по използването им в статистическата и социалната практика.

За целите на статистическите обработки и продължаването на динамичните редове на базата на настъпилите промени в Комбинираната номенклатура бяха разработени кодови таблици на преход. За целите на наблюдението ПРОДКОМ бяха актуализирани Списъците на Т и Z кодовете, а за целите на статистиката на външната търговия и за ИС Интрастат към НАП беше извършена ежегодна актуализация на самообяснителните текстове на Комбинираната номенклатура.

За целите на статистиката на транспорта бяха разработени таблици за връзка на Единната класификация на товарите в транспорта и КПИД-2015 и Комбинирана номенклатура 2018.

За улесняване на потребителите при използването на класификациите бяха разработени Правила за класифициране на проблемни случаи в Класификацията на икономическите дейности (КИД - 2008) и Класификацията на продуктите по икономически дейности - 2015 (КПИД-2015), Методологично ръководство за класифициране на холдингови дружества и централни офиси съгласно КИД - 2008 и Ръководство за възлагане на дейности на външен изпълнител (outsourcing). Те са помощно средство при класифициране на статистическите единици, за тълкуване на Класификацията по икономически дейности, подпомагат статистиците при осъществяване на статистическите изследвания и подобряват съпоставимостта в международен аспект.

През годината НСИ продължи участието си в поддържането на Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011 г. (НКПД-2011), актуализирането на списъка с длъжностните наименования и кореспондиращите таблици. Беше извършена

извънредна актуализация на Списъка с длъжностите поради промени в законодателството на Р България.

През отчетната година продължи предоставянето на данни и метаданни съгласно Специалния стандарт за разпространение на данни „Плюс“ (SDDS Plus) на МВФ.

През годината продължиха дейностите по текущо поддържане на Информационна система „Статистически класификации“, електронните речници на статистическите термини и по стандартизиране и хармонизиране на статистическата терминология. Беше изготвен „Списък на стандартните статистически показатели за 2018 година“.

През текущата година беше разработен тримесечен бюлетин за ръководството на НСИ, съдържащ анализ на макроикономически показатели.

Завърши успешно работата по проект на тема „Пилотни проекти за Big Data - I, SGA-II“, като НСИ беше активен партньор в работен пакет 2 „Извличане на информация от интернет за характеристики на предприятията (web scraping)“, работен пакет 8 „Методология и качество“ и работен пакет 9 „Разпространение и популяризиране на резултатите от проекта“. С този успешно приключил проект е поставено началото на експерименталното използване на подхода на „големите данни“ в официалната статистическа практика. Проектът има практическа стойност като допълнителен източник на данни за други статистически области - например статистическият Бизнес регистър и изследването „ИКТ в предприятията“.

В рамките на работен пакет 9 през май тази година НСИ беше домакин и съорганизатор (съвместно със Статистическия институт на Белгия) на международна конференция за Big Data, на която бяха обсъдени резултатите от различните работни пакети, включени в настоящото първо грантово споразумение (SGA-II), с всички европейски страни - участници в проекта, заинтересовани експерти, представители на Евростат, Европейската комисия, международни организации, научната общност и бизнеса в България. На заключителната сесия на семинара, в която участва и генералният директор на Евростат - доц. Мариана Коцева, беше проведена широка дискусия за влиянието на Big Data върху официалната статистика и бъдещето на т.нар. доверена „умна“ статистика.

В началото на ноември 2018 г. НСИ стартира работата по проект „Пилотни проекти за Big Data - II“, който е естествено продължение на „Пилотни проекти за Big Data - I“, но НСИ разшири своето участие и към момента предстои работата по следните направления в областта на Big Data: онлайн свободни работни места, характеристика на предприятията, данни от финансови трансакции, иновативна статистика на туризма и споделени онлайн платформи.

През 2018 г. НСИ започна работа по две нови направления:

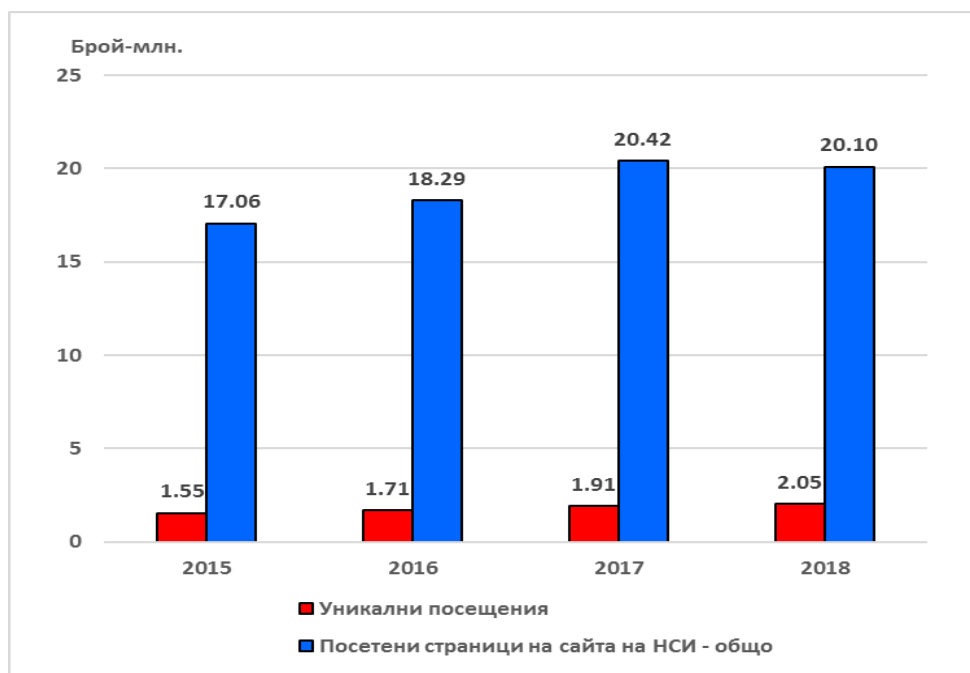
- моделиране и прогнозиране на показателите, включени в краткосрочната бизнес статистика с цел улесняване на работата на нефинансовите национални сметки;
- подобряване на качеството на „Наблюдението на работната сила“ в рамките на проект с Евростат.

Разпространение на статистическата информация

През 2018 г. посетените страници на сайта на НСИ са 20 104 362³. Броят на посещенията достигна 2 052 151 (фиг. 3), или средно 6 863 посещения на ден. В деня с най-голямата посещаемост - 27 март 2018 г., броят на посетените страници е бил 23 377.

³ Данните за посещаемостта на сайта и броя на публикуваните материали са към края на октомври 2018 година.

Фиг. 3. Посещения на сайта на НСИ

Към края на годината на разположение на потребителите на сайта бяха 1 368 динамични реда, 1 585 последни актуални данни, съответните метаданни и 712 методологични документа в 44 статистически рубрики на български и английски език. През годината бяха публикувани още 376 прессъобщения на български и английски език, 124 новини (66 на български и 58 на английски), 1 версия на Единна класификация на административно-териториалните и териториалните единици, 47 конкурса, 51 списъка с допуснати/недопуснати кандидати за конкурс, 3 обществени поръчки, 6 публични покани и 10 търга.

През 2018 г. бяха публикувани 632 прессъобщения с регионални статистически данни, като броят на посещенията възлиза на 37 412.

През годината бяха създадени следните нови рубрики и подрубрики със статистически данни, както и актуализирани някои от вече съществуващите:

- Рубрика „Регистър на декларациите“ беше реструктурирана и в нея бяха публикувани декларациите на служителите по чл. 35, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.
- Беше публикуван Годишният отчет за постъпили заявления за достъп до обществена информация през 2017 г. в рубрика „Нормативна уредба“.
- В рубрика „За респондентите“ бяха създадени нови раздели „Бизнес наблюдения“ и „Наблюдение на работната сила“.
- Нови подрубрики: „Пенсионни права в социалното осигуряване“ към рубрика „Макроикономическа статистика“; „Самостоятелна заетост - Допълнителен модул към наблюдението на работната сила през 2017 година“ към „Наблюдение на работната сила“, рубрика „Пазар на труда“; „Разрешения за пребиваване на чужди граждани“, рубрика „Демографска и социална статистика“; „Битови отпадъци по общини“ към рубрика „Околна среда и енергетика“ и „Горско стопанство“ към рубрика „Селско и горско стопанство“.

На сайта беше обособена страница с информация за предварителни обществени консултации по подготовката на Закон за преброяване на населението и жилищния

фонд през 2021 година.

През 2018 г. бяха удовлетворени исканията за статистическа информация по 4500 еднократни заявки. Периодично беше предоставяна статистическа информация на потребители от страната (77) и чужбина (1), заявили желание да получават данните от определено изследване веднага след официалното им обявяване (табл. 3).

3. Отговори на заявки за периодично предоставяне на информация

	(Брой)
Заявки от страната	77
Отговори с месечни данни	648
Отговори с тримесечни данни	84
Отговори с годишни данни	3
Заявки от чужбина	1
Отговори с месечни данни	12

През 2018 г. бяха обслужени шест заявки за предоставяне на анонимизирани индивидуални данни за научни и изследователски цели съгласно Правилника за предоставяне на анонимизирани индивидуални данни за научни и изследователски цели на НСИ.

През 2018 г. в Българския център за подпомагане на потребителите на европейска статистическа информация, който е част от европейската мрежа от потребителски центрове, постъпиха 19 запитвания чрез уеббазирания инструмент на Евростат (ASSIST) и електронната поща на НСИ, от които 14 – стандартни, и 5 - нестандартни, изпратени от студенти или учени, както и частни потребители.

Утвърди се традицията на публикуване на **инфографики** в сайта на НСИ, както и на Фейсбук страницата на НСИ. Те поднасят статистическата информация от различни статистически теми по достъпен и интересен за масовите потребители начин. През изминалата година инфографиките бяха посветени на следните теми и събития: [25 януари - Ден на Българското радио - Радиото в България в числа - статистически данни за радиоразпространението в България от 1939 г. до наши дни](#); [14 февруари - Ден на любовта и виното](#); [Места за настаняване, 2017 година](#); [15 март - Световен ден на правата на потребителя](#); [3 април - София - символична столица на Европейския съюз - по случай обявяването на София за столица на България на 3 април 1879 г. и Българското председателство на Съвета на Европейския съюз](#); [1 юни - Международен ден на детето](#); [25 инфографики](#), специално разработени като приложение на Статистическия годишник 2017 по случай 138-ата годишнина от създаването на статистическата институция в България.

Издателската дейност на НСИ и през изминалата година отбеляза успех с новите си издания, както и с традиционно издаваните всяка календарна година. НСИ публикува богата по обем и съдържание статистическа информация в съответствие с високите европейски стандарти за надеждност, навременност и качество на статистическата информация. Съобразно Издателския план на НСИ на потребителите бяха предложени **24 публикации - печатни** (с електронна версия на CD) **и електронни** (само на CD), с общ тираж 34 840 броя. Повечето издания са двуезични - на български и английски език. В публикациите са включени данни на национално и регионално ниво, които характеризират населението, икономиката, околната среда, здравеопазването, образованието, културата, туризма и други важни отрасли. С издаваните публикации НСИ се стреми да отговори на очакванията и потребностите на държавните институции, бизнеса и цялото общество от обективна, полезна и качествена статистическа информация.

Основно издание на НСИ е **Статистически годишник**, който продължава дългогодишната традиция да представя ясна и точна картина на състоянието и динамиката на социално-икономическите и демографските процеси в страната. Публикуваните числа обрисуват съвременния облик на българската държава и са надеждна основа както за научни анализи и прогнози, така и за ефективни управленски решения за бъдещото ѝ развитие. В изданието е включен и Международен преглед, който съдържа най-новите данни за другите страни в света, с които НСИ разполага към момента на неговата подготовка.

В публикацията **Статистически справочник 2018** са публикувани резултатите от последните изследвания на Националния статистически институт, които очертават състоянието и тенденциите в обществените процеси. Включеният Международен преглед предоставя възможност за сравнение с живота и условията в други страни от Европа и света.

През 2018 г. от печат излезе публикацията **Жените и мъжете в Република България 2017**, която представя основни данни и индикатори за жените и мъжете в Република България от областите на демографията, образованието, здравеопазването, пазара на труда, социалното включване, структурата на заплатите, вземането на решения, използването на информационно-комуникационни технологии и бюджета на времето. Публикацията е налична на български и английски език.

През 2018 г. беше издадена **публикация с основни резултати от проект „Картографиране на бедността в Република България“**, реализиран от Националния статистически институт и Световната банка. Публикацията е налична на български и английски.

Списание „Статистика“ има своето значимо място в общата история на Националния статистически институт. И през 2018 г. в списанието бяха публикувани статии, представящи новостите в областта на статистическата наука и практика, натрупания досега опит и традиции в статистическата практика. Списанието съдържа също и информация от международни конференции, симпозиуми и други срещи по проблеми на статистиката като наука и практика. Авторите на сп. „Статистика“ са личности, известни в средите на статистическата мисъл, както и експерти от НСИ, които оставят следа със своето модерно виждане за света и българската наука.

Публикуваният **Годишен отчет 2017** потвърждава тезата, че НСИ е постоянно развиваща се структура в посока на модернизиране на организацията и управлението, прилагането на нови методи и технологии за събиране, обработка и разпространение на статистическите данни. Изданието има за цел да запознае широката общественост с резултатите от дейността на НСИ през съответната година и да ги популяризира.

Публикациите на НСИ са ориентирани към широк кръг потребители - държавни органи, неправителствени организации, студенти, кандидат-студенти и ученици, както и за широката общественост, в които информацията е поднесена по достъпен и разбираем начин.

Периодично предоставяната информация на министерства и ведомства по предварително одобрен от председателя на НСИ списък започна да се осъществява само по електронен път - чрез подписани с електронен подпис имейли.

И тази година НСИ издаде рекламни дипляни и брошури, популяризиращи статистическите изследвания в различни социално-икономически области, както и Каталог на статистическите издания с информация за публикационната дейност през следващата година.

През изминалата година НСИ подготви редица **извънпланови публикации, които са пряко свързани с Българското председателство на Съвета на ЕС:**

- **България в огледалото на статистиката** - българска и английска версия на мозайка от любопитни факти от статистическа информация за развитието на страната, подбрани от богатото хранилище на НСИ и предназначени да разширят познанията на широката аудитория от специалисти и неспециалисти за многостранната дейност на институцията.

- **Статистически годишник 2017 в инфографики** - двуезично (на български и английски език) приложение към основното издание на Статистически годишник 2017, в което статистическите данни са представени чрез инфографики с цел да се подпомогнат потребителите във всекидневното използване на статистическата информация.

- **Рекламна диплома „Работна група „Статистика“** - нестандартна „смайт“/„умна“ публикация за дейността на Работна група „Статистика“ по време на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз (1 януари - 30 юни 2018 г.).

- **Рекламна диплома „София - столица на Европейския съюз“** - представя ключови данни за демографското и социално-икономическото развитие, както и за образователните и културните институции на българската столица.

И четирите публикации бяха широко използвани в комуникацията на НСИ с български и чуждестранни потребители и получиха висока оценка от специализирана и неспециализирана аудитория в България и чужбина.

По случай **Европейския ден на статистиката - 20 октомври**, НСИ представи дигиталната публикация „Животът на жените и мъжете в Европа - статистически портрет 2018“, подготвена съвместно от Евростат и националните статистически институти на държавите - членки на ЕС, и на страните от Европейската асоциация за свободна търговия.

В рамките на проект за международна статистическа грамотност от Международната асоциация за статистическо образование - образователната секция на Международния статистически институт, НСИ организира състезание за **Международен конкурс за статистически плакат 2018 - 2019**. Инициативата има за цел да провокира интереса на учениците и студентите към статистическите изследвания, да развие уменията за работа в екип, интерпретиране на статистически данни и използване на математически и графични методи за онагледяването им.

С цел популяризиране на статистиката и търсене на практическо решение за статистически казус от Наблюдението на домакинските бюджети НСИ взе участие в **международното състезание Datathon** с широк спектър от данни за доходите, разходите по СОICOP, населението по пол, възраст, икономическа активност и образование, среден брой пенсионери и среден размер на пенсиите.

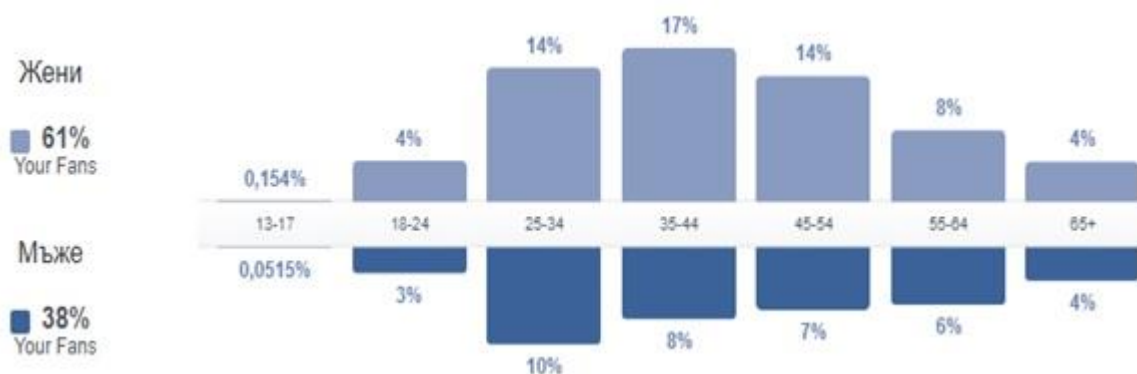
Фейсбук страницата на НСИ се утвърждава като предпочитан канал за комуникация с по-младите потребители. Чрез нея се предоставя достъп до статистическата информация по лесен и разбираем начин, като се използват иновативни средства за разпространение. Съдържанието на Фейсбук страницата е синхронизирано със съдържанието на сайта на НСИ - широка популярност сред потребителите на Фейсбук намират инфографики, видеоклипове, актуални новини за събития, организирани от НСИ, както и дигитални публикации, достигащи рекорден брой харесвания и ангажираност. Броят на потребителите, харесали страницата на НСИ във Фейсбук към 29.10.2018 г., е 1 944, което е с 46% повече от предходната година към същата дата (1 336) (фиг. 4).

Фиг. 4. Харесвания на Фейсбук страницата на НСИ

Разпределението на последователите на Фейсбук страницата на НСИ по пол и възраст е представено във фиг. 5.

Фиг. 5. Разпределение на харесванията на Фейсбук страницата на НСИ по пол и възраст

През 2018 г. НСИ участва активно и във Фейсбук страницата на Европейската статистическа система, като предостави 34 материала на английски език за публикуване. Четири от споделените инфографики държаха челни позиции в ежеседмичните им отчети на дейността във Фейсбук - София в числа, Места за настаняване 2017, 14 февруари - Ден на любовта и виното, и 1 юни - Ден на детето.

От началото на 2018 г. НСИ публикува в края на всяка работна седмица Календар за разпространение на резултатите от статистическите изследвания с предстоящите прессъобщения за новата седмица, което се приема изключително добре от последователите на страницата.

ДАТА НА ПРЕДСТАВЯНЕ	КАЛЕНДАР ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРЕСЪОБЩЕНИЯ	ПЕРИОД, ЗА КОЙТО СЕ ОТНАСЯТ ДАННИТЕ
27 февруари 2018 г.	Транспорт (железопътен, пътнически автобусен, морски, речен, товарен автомобилен и градски електротранспорт)	IV тримесечие 2017 г.
27 февруари 2018 г.	Индекси на цените в селското стопанство	IV тримесечие 2017 г. годишни данни 2017 г.
27 февруари 2018 г.	Цени на производител в селското стопанство	IV тримесечие 2017 г. годишни данни 2017 г.
28 февруари 2018 г.	Цени на производител на вътрешния и международния пазар в промишлеността	януари 2018 г.
28 февруари 2018 г.	Пътувания на българи в чужбина и посещения на чужденци в България	януари 2018 г.
28 февруари 2018 г.	Производство и доставки на енергийни продукти	декември 2017 г.
28 февруари 2018 г.	Наблюдение на бизнес тенденциите в промишлеността, строителството, търговията на дребно и услугите	февруари 2018 г.

През 2018 г. започна работата и по изработване на **видеоклипове**, които по лесен и достъпен начин представят дейността на НСИ. Два видеоклипа бяха публикувани във Фейсбук и в YouTube канала на НСИ: Раждания и раждания на близнаци 2000 - 2017 г. и първа Олимпиада по статистика за ученици 2017 - 2018 в числа.

Анализът на активността на потребителите показва, че този вид средства за визуализация се радва на огромен интерес сред широка аудитория потребители. През 2018 г. най-популярните публикации във Фейсбук бяха:

- Постовете, свързани с дейността на Работна група „Статистика“ в рамките на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз;
- Новините, свързани с първата Европейска олимпиада по статистика за ученици 2017 - 2018, както и обявяването на началото на втората олимпиада по статистика за ученици 2018 - 2019;
- Постовете, с които фокусираме вниманието на потребителите към дигиталните публикации на Евростат и адаптираните им версии на български език.

Предоставянето на свободен и безплатен онлайн достъп до дигиталния фонд от статистически публикации е основен приоритет на НСИ, като и през 2018 г. **дейността на библиотеката** традиционно беше насочена към обогатяване на дигиталните информационни ресурси. Продължи създаването на потребителски ориентирана дигитална база данни - конвертиране на PDF файлове в PDF страници, извеждане на съдържание, пълен текст и индекс на дигиталните копия. Обработените бази бяха прикачени към iLib-навигатор в електронния каталог на интегрираната информационно-търсеща библиотечна система. Извършените дейности дадоха възможност за пълен и свободен интернет достъп до новите дигитални ресурси. Бяха създадени и обработени 28 328 PDF дигитални страници. Колекция „Преброяване 1965“, в т.ч. преброяване на жилищния фонд, беше публикувана в сайта на НСИ.

Увеличението на годишния ръст на посещенията на потребителите в дигиталната библиотека е 12.7%, регистрирани са 14 675 посещения, а броят на използваните дигитални страници е 89 764, което показва увеличение от 71.9% в сравнение с 2017 година.

Библиотеката на НСИ продължава да заема водеща позиция в национален мащаб в областта на изграждане, управление и онлайн разпространение на дигитални информационни ресурси.

През 2018 г. беше разработена нова анкетна карта за **изследване на удовлетвореността на потребителите** от предлаганите статистически информационни продукти и услуги, фокусирана върху качеството на обслужване и оценка на начините на разпространение на статистическата информация. Бяха попълнени онлайн над 160 анкетни карти.

Други дейности

Осигурени бяха статистическите данни за възникналите кризисни събития през 2017 година.

IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ

Персонал

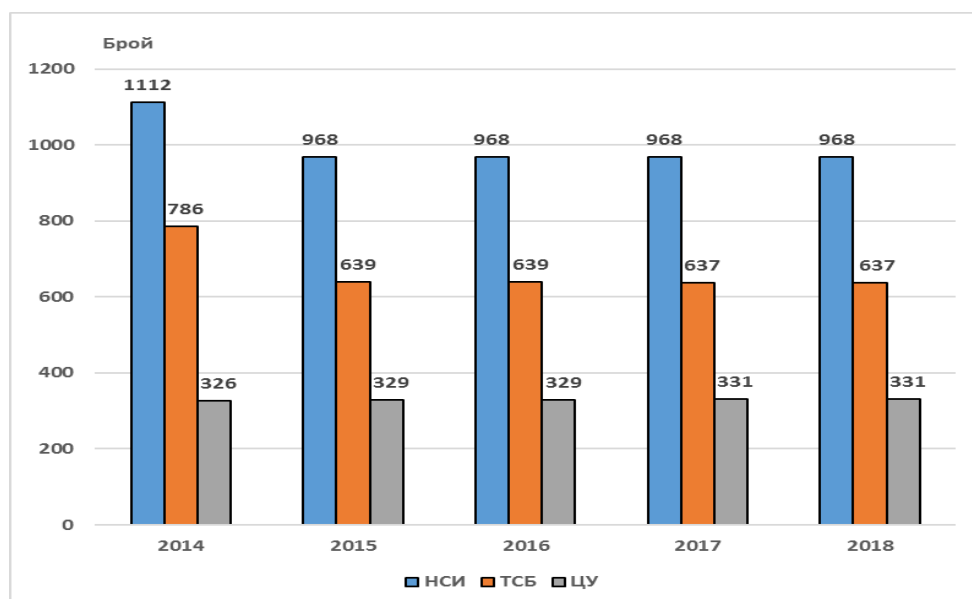
Националният статистически институт се състои от Централно управление и шест териториални статистически бюра. Териториалните статистически бюра осъществяват функциите и задачите на НСИ по производството и разпространението на статистическата информация на регионално ниво. Териториалните структури са следните:

- ТСБ - Северозапад;
- ТСБ - Север;
- ТСБ - Североизток;
- ТСБ - Югоизток;
- ТСБ - Юг;
- ТСБ - Югозапад.

Структурните звена в ЦУ на НСИ са разпределени в обща и специализирана администрация съгласно Закона за администрацията.

Общата численост на персонала в структурните звена на НСИ през 2018 г. е 968⁴ щатни бройки, в т.ч. Централно управление на НСИ - 331 щатни бройки, и териториалните статистически бюра - 637 щатни бройки (фиг. 6). Съгласно Устройствения правилник на НСИ Централното управление е организирано в седем дирекции: „Бизнес статистика“, „Демографска и социална статистика“, „Макроикономическа статистика“, „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“, „Информационни системи и инфраструктура“, „Обща администрация“; и структури на пряко подчинение на председателя на НСИ: дирекция „Методологично-учебен център“, експерт връзки с обществеността, експерт по сигурността на информационни и комуникационни технологии, сектор „Сигурност на информацията и ОМП“, „Инспекторат“, финансов контролор, звено „Вътрешен одит“ и отдел „Международно сътрудничество“. Шест от дирекциите са в специализираната администрация, а една - в общата администрация.

Фиг. 6. Щатни бройки в НСИ през периода 2014 - 2018 година

⁴ Щатните бройки на персонала включват и незаемите бройки.

За последните пет години вследствие на оптимизиране на структурата на териториалните статистически бюра и на Централното управление на НСИ и поради въвеждането на нови организационни подходи в управлението на процесите на събиране, обработка и производство на статистическа информация и в управлението на персонала не се наблюдава спад на заетите в системата на НСИ. За периода 2015 - 2018 г. бройките на персонала се запазват същите.

Провеждане на конкурси за незаети длъжности

Организационните промени доведоха до провеждането на политики на подбор на персонала, насочени към заместването на излизащите в пенсия служители с млади хора с перспективно мислене, току-що завършили висше образование или продължаващи обучението си в български университети. За периода от началото на годината до края на октомври бяха проведени общо 58 конкурса за назначаване на служители на свободни работни места. В ЦУ на НСИ конкурсите бяха 23, а в ТСБ - 35.

Заети по възраст и образование в НСИ

Състоянието на персонала в Националния статистически институт е представено в таблици 4 и 5, в които се обобщава структурата на персонала общо за НСИ, в т.ч. ЦУ на НСИ и ТСБ.

4. Структура на заетите по възрастови групи в НСИ

(Брой)

Структури	Възрастова категория (години)					общо
	до 29	30 - 45	46 - 55	56 - 65	над 65	
ЦУ	30	115	82	74	8	309
ТСБ	33	203	219	171	0	626
НСИ	63	318	301	245	8	935 ⁵

5. Структура на заетите в НСИ по образование

(Брой)

Структури	Образователни степени						общо
	доктор	магистър	бакалавър	професионален бакалавър по...	средно образование	основно образование	
ЦУ	7	254	29	2	17	0	309
ТСБ	1	418	79	9	119	0	626
НСИ	8	672	108	11	136	0	935 ⁵

Посочените данни показват висока степен на образованост сред служителите на НСИ, като делът на висшистите е над 85%. Анализът сочи, че се запазва открояваща тенденция на превес на специалности с икономическа насоченост, като това са около 60% от общия състав. Статистиците, които работят в специализираната администрация, се очертават като най-многобройни - 38% от целия щат. Подобно на другите администрации и в НСИ преобладават служителите в по-високите възрастови групи.

В табл. 6 е показан броят на служителите, които към 2018 г. продължават образованието си за придобиване на по-висока образователна степен.

⁵ Реално заети щатни бройки.

6. Обучение на служителите от НСИ в български университети

(Брой)

Вид обучение	НСИ	ЦУ	ТСБ
Висше образование за получаване на образователна степен			
Доктор	6	6	0
Магистър	9	2	7
Бакалавър	6	1	5
Общо	21	9	12

Бюджет

Изпълнението на бюджета на НСИ за 2018 г. е съгласно приетия Закон за държавния бюджет на Република България за 2018 г. и направените корекции към 31.10.2018 година (Приложение 1).

Планираните приходи са изпълнени спрямо уточнения план към 31.10.2018 г. - 40%.

Изпълнението на общия размер на разходите за същия период е 71%, в т.ч. текуща издръжка (заплати, други възнаграждения и плащания на персонала и издръжка) - 77%.

V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

В началото на годината след набиране и анализ на информация (финансова, човешки ресурси, нормативни документи, попълнени въпросници за самооценка на вътрешния контрол и др.) беше направена оценка на риска на всички структури в системата на НСИ, включително на териториалните статистически бюра - второстепенни разпоредители с бюджет към председателя на НСИ. Изготвен беше Стратегически план за дейността на звено „Вътрешен одит“, обхващащ периода януари 2018 - януари 2020 година. В съответствие с него беше изготвен и Годишен план за дейността на звеното, както и план за обучение на вътрешните одитори за 2018 г., които бяха утвърдени от председателя на НСИ.

През 2018 г. звено „Вътрешен одит“ извърши следните дейности:

- Подготви доклад за управление на риска на ЗВО и приложение към него за предходната година, както и риск-регистър за 2018 г. на ЗВО.
- Участва активно с оценка и обсъждане при изготвянето на обобщения доклад за управление на рисковете на НСИ за 2017 г. и на обобщения риск-регистър на НСИ за 2018 година. В края на януари изработените и представени доклад и риск-регистър от председателя на работната група по управление на риска бяха съгласувани и утвърдени от председателя на НСИ в срок.
- Беше извършен анализ на рисковете на ЗВО с високи експозиции и беше представен Доклад за напредъка за управление на риска за ЗВО за шестмесечен период на 2018 година.
- Бяха изготвени годишен доклад за дейността и въпросник с обобщена информация за дейността на звено „Вътрешен одит“ в НСИ за предходната година, представени на председателя на НСИ и изпратени на

министъра на финансите в нормативно определения срок. Във въпросника с обобщена информация бяха записани изцяло извършените одитни ангажменти през годината - 8 бр., в т.ч. 5 бр. за даване на увереност и 3 бр. за консултиране, числеността на ЗВО за 2017 г., както и записани общ брой дадени препоръки - 47 бр., проследени - 63 бр., в т.ч. за минал период, и 55 бр. - изпълнени, в т.ч. за минал период.

- Участва активно за създаване на организация, ред и срокове за представяне на съставени отделни въпросници и доклади за изградените системи за финансово управление и контрол през 2017 г. от всички структури на НСИ. Обобщените въпросник и доклад за СФУК за 2017 г. на НСИ бяха представени на ръководителя на ЗВО за оценка и съпоставка на записаното с реално установеното от одитни ангажменти. Документите бяха утвърдени от председателя на НСИ и бяха изпратени на министъра на финансите в нормативно определените срокове.
- Бяха изпълнени три одитни ангажмента за даване на увереност. Първият одитен ангажмент беше извършен в периода февруари - април 2018 г. в изпълнение на изпратено писмо от МФ на тема „Преглед и оценка на въведената политика за защита на личните данни и личната неприкосновеност в НСИ с цел осигуряване на защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни - въвеждане на рамка за защита на личните данни в ЕС във връзка с Регламент 2016/679/25.05.2018 г.“. Одитираният период беше от януари 2016 г. до февруари 2018 година. Одитът приключи със съставяне на одитен доклад, като копие от доклада беше изпратено на МФ в срок. С оглед осигуряване на изпълнението на предвидените изисквания на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент, в сила от 25.05.2018 г., и въведените към настоящия момент условия и ред за администриране и защита на лични данни в НСИ ръководителят на ЗВО предложи да бъдат предприети осем мерки, които бяха приети и са в процес на изпълнение. Те ще бъдат проследени от ЗВО в следващия последен одит за годината. Вторият одитен ангажмент беше осъществен в периода април - август 2018 г. на тема „Оценка на изградения вътрешен контрол и въведен ред на отчитане на бюджетните средства в ТСБ - Североизток. Одитиран беше периодът от януари 2017 г. до април 2018 година. Бяха формулирани и приети 12 препоръки. Третият одитен ангажмент също е в процес на изпълнение съгласно писмо на МФ и е на тема „Преглед и оценка за съответствие на осъществявания предварителен контрол за законосъобразност от финансовия контролър и други длъжностни лица в ЦУ на НСИ с действащата нормативна уредба, вътрешните правила и актове“. Периодът за одитиране е от януари 2017 г. до август 2018 година.

В съответствие с международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит и утвърден план за обучение за 2018 г. на звено „Вътрешен одит“ бяха осъществени следните обучения:

- Обучителен курс на тема „Въведение в системите за управление на сигурността на информация ISO/IEC 27001:2013“, проведен в Учебно-квалификационен център „Сливек“ през март 2018 година;
- Обучение на тема „Планиране на потребностите от човешки ресурси“, проведен в база на Института по публична администрация към МС в гр. Баня през май 2018 година;
- Обучение на тема „Изготвяне на одитен доклад и проследяване на изпълнението на препоръките“, проведен в Школата по публични финанси през септември 2018 година;

- Обучение на тема „Предварителен контрол за законосъобразност на финансовата дейност“, проведен в Школата по публични финанси през октомври 2018 година;
- Участие в работна група за актуализиране на вътрешнонормативните документи на НСИ.

Във връзка с усъвършенстване на записаните правила за изпълнение бяха актуализирани Статут и Вътрешни правила за осъществяване на одитната дейност на ЗВО. Същите бяха одобрени и утвърдени през септември 2018 г. със заповеди на председателя на НСИ.

През 2018 г. действията на **Инспектората** се обуславяха от стремежа на ръководството на НСИ за своевременно и качествено изпълнение на задачите, залегнали в НСП. Във връзка с това от първостепенно значение беше постигането на следните цели:

- Осигуряване на независима и обективна **оценка на ефективността от работата** на структурите от състава на НСИ за реализиране на държавната политика в областта на статистическата дейност;
- **Подобряване на антикорупционната среда** за оптималното функциониране на всички структури/звена от специализираната и общата администрация;
- **Налагане на превантивните мероприятия** като решаващ фактор за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове, правилата и процедурите и за недопускане на нарушения при функционирането на административните органи.

За изпълнението на целите особено внимание беше обърнато на своевременното определяне на факторите, от които зависи оптимизирането на работата на инспекторите. В резултат първостепенно значение придоби процесът на планиране и организиране на дейността, като фактор за повишаване на ефективността на упражнявания контрол. В хода на извършваните проверки широко беше използван възприетият вече подход за оказване на своевременна помощ и отстраняване на установените пропуски и слабости още преди приключване на проверката.

Значителни усилия бяха положени за изясняване и предоставяне в срок на компетентен отговор на постъпилите в ЦУ на НСИ сигнали и предложения както от граждани, така и от служители на НСИ.

Инспекторатът активно и успешно съдействаше в съответствие с мястото и ролята му в структурата на НСИ в хода на осъществяване от външни контролни органи проверки, включително и като обект на контрол от страна на Главния инспекторат към Министерския съвет.

През периода приоритет в работата на Инспектората придоби изпълнението на разпоредбите на новоприетия Закон за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество. Във връзка с това в определените срокове бяха приети за обработка и съхранение декларациите на служителите от НСИ по чл. 35, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество. Изработен беше и регистър на декларациите, а на сайта на НСИ бяха публикувани съгласно изискванията на закона декларациите за интереси в съответствие със Закона за защита на личните данни.

От началото на годината по инициатива на Инспектората стартира процедура за актуализиране на всички вътрешнонормативни актове. Съгласувани бяха редица становища по проекти на нормативни актове, по които Инспекторатът имаше отношение. В изпълнение на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество бяха изработени Вътрешни правила за

организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси.

През 2018 г. Инспекторатът на НСИ извърши общо шест административни проверки в звената от ЦУ на НСИ, от които две планови и четири извънпланови. Значителни усилия бяха положени при осъществяването на ежедневен текущ контрол, който обхваща изпълнението на заповедите на председателя, резолюциите на ръководството, решенията на Председателския съвет, резултатите от международните командировки, сключените договори и други. Контролирано беше изпълнението на предписанията на извършените 11 проверки от външни контролни органи.

През годината постъпиха общо 16 сигнала и предложения, касаещи въпроси, свързани както с общата, така и със специализираната администрация. По всички сигнали своевременно беше взето отношение и бяха предоставени становища до подателите им.

За повишаване на ефективността на осъществяваната контролна дейност и с цел усъвършенстване на професионалната подготовка и квалификацията през 2018 г. служителите от Инспектората взеха участие в четири курса за обучение и пет специализирани съвещания.

За периода от началото на 2018 г. до края на октомври в регистъра на **финансовия контрол**ор бяха записани и проверени общо 2 160 бр. досиета с документи и бяха издадени общо 2 160 бр. контролни листове за поемане на задължение и за извършване на разход.

Произнасянето на финансовия контролор относно предложенията за поемане на задължение или извършване на разход се извършва в определените от председателя на НСИ срокове, описани във Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в НСИ.

През изминалия период с цел оптимизиране на контрола и даване на точно и ефикасно становище в попълваните контролни листа за финансовия контролор често възникваше необходимост от искане за допълнително представяне на документи или информация, а така също и от посещение на място.

През първите шест месеца на 2018 г. финансовият контролор участва в изготвяне на обобщения въпросник и доклада за състоянието на СФУК в НСИ през 2017 г., а също и в работната група по актуализиране на вътрешните нормативни документи, определящи цялостната дейност на НСИ.

През април 2018 г. в изпълнение на годишния учебен план за 2018 г. финансовият контролор участва в специализиран семинар „Практика по прилагане на ЗОП и Правилника за прилагане на закона“, организиран от Школата по публични финанси към Министерството на финансите.

През изтеклия период с цел осъществяване на оптимален контрол относно изпълнението на договорите в срок и с оглед защитата на интересите на НСИ в началото на всеки месец Инспекторатът и отделите „Правни дейности“, „Управление на собствеността и обслужване“ и „Информационна и комуникационна инфраструктура“ получаваха от финансовия контролор справка за договорите, изтичащи през следващите шест месеца, а на отдел „Финансово-счетоводни дейности“ беше предоставен постоянен достъп до цялата информация за всички договори (поетите задължения и всички извършени плащания до настоящия момент).

Анализът на резултатите от извършения предварителен контрол налага следните изводи:

- Не са установени противозаконни действия и прояви, а също и наличие на груби и съществени нарушения, свързани с предоставянето и окомплектоването им с необходимите документи;
- Всички постъпили досиета са обработени своевременно и не е възпрепятствана работата на НСИ. За оптимизиране на предварителния контрол в много случаи е издаван един контролен лист за еднотипни по вид задължения и разходи, въпреки че са проверени всички предоставени документи за тези групи разходи и задължения. С цел да не се забавя процесът многократно се е налагало финансовият контрольор да проверява досиета и в извънработно време;
- По-сериозни забележки относно поемането на задължение и/или извършването на разход са изразени само по отношение на няколко единични случая, което е добра характеристика за зрелостта в процесите на самоконтрол и отговорно поведение на служителите в структурните звена в ЦУ на НСИ.

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2018 година

Показатели (в левове)	Закон за бюджета 2018 г.	Уточнен план за годината към 31.10.2018 г.	Отчет към 31.10.2018 г.	Изпълнение на план/отчет (%) към 31.10.2018 г.
1	2	3	4	5
I. ПРИХОДИ - ВСИЧКО	950000	950000	381849	40
Собствени приходи	950000	950000	381849	40
Неданъчни приходи	950000	950000	381849	40
Приходи и доходи от собственост	950000	950000	466237	49
- Нетни приходи от продажби на услуги, стоки и продукция	850000	850000	428866	50
- Приходи от наеми на имущество	100000	100000	37371	37
Държавни такси			8	
Глоби, санкции и наказателни лихви			200	
Други приходи			11914	
Постъпления от продажба на нефинансови активи			7670	
Внесен ДДС			-104180	
II. РАЗХОДИ - ВСИЧКО	21281300	21493106	15303241	71
Общо разходи	21281300	21493106	15303241	71
Текущи разходи	17957300	18074106	14990019	83
Персонал	14441800	14449241	11965089	83
Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	10110000	10115000	8223196	81
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови правоотношения	1215000	1215000	1069446	88
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по служебни правоотношения	8895000	8900000	7153750	80
Други възнаграждения и плащания за персонала	1077400	1079475	1088432	101
Задължителни осигурителни вноски от работодатели	3254400	3254766	2653461	82
Осигурителни вноски от работодатели за държавното обществено осигуряване (ДОО)	1960700	1960900	1668772	85
Здравноосигурителни вноски от работодатели	799600	799700	663330	83
Вноски за допълнително задължително осигуряване от работодатели	494100	494166	321359	65
Издръжка	3360500	3469865	2887765	83
Платени данъци, такси и административни санкции	130000	130000	113399	87
Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	25000	25000	23766	95
Капиталови разходи	3324000	3419000	313222	9
Основен ремонт на дълготрайни материални активи	100000	195000	1719	1

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2018 година

(Продължение и край)				
Придобиване на дълготрайни материални активи	600000	600000	286800	48
Придобиване на нематериални дълготрайни активи	2624000	2624000	24703	1
НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ				
Щатни бройки - общо	968	968	901	93
Средногодишни щатни бройки - общо	968	968	910	
Щатни бройки	968	968	901	
III. ТРАНСФЕРИ	20331300	20543106	14998342	
III. А. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ, ВНОСКИ) МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ/ РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ И ДРУГИ БЮДЖЕТИ				
Получени трансфери (субсидии/вноски) от ЦБ (нето) - Получени трансфери (субсидии) от ЦБ (+)	20731300	20831300	14896719	72
III. Б. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТНИ СМЕТКИ И ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ/ СМЕТКИ				
- Получени трансфери (+) - Предоставени трансфери (-) - Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост (+/-)		109365 2441	199365 3050	125
III. В. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТИ И СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС	-400000	-400000	-100792	25
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-) (I - II + III)	0	0	76950	
V. ФИНАНСИРАНЕ	0	0	-76950	

Приложение 2. Организационна схема на НСИ

